БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 222 (11207) | 1966 оной сентябриин 20, вторник | Сэн 2 мүнгэн

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Ой модоной, целлюлозно-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо тухай

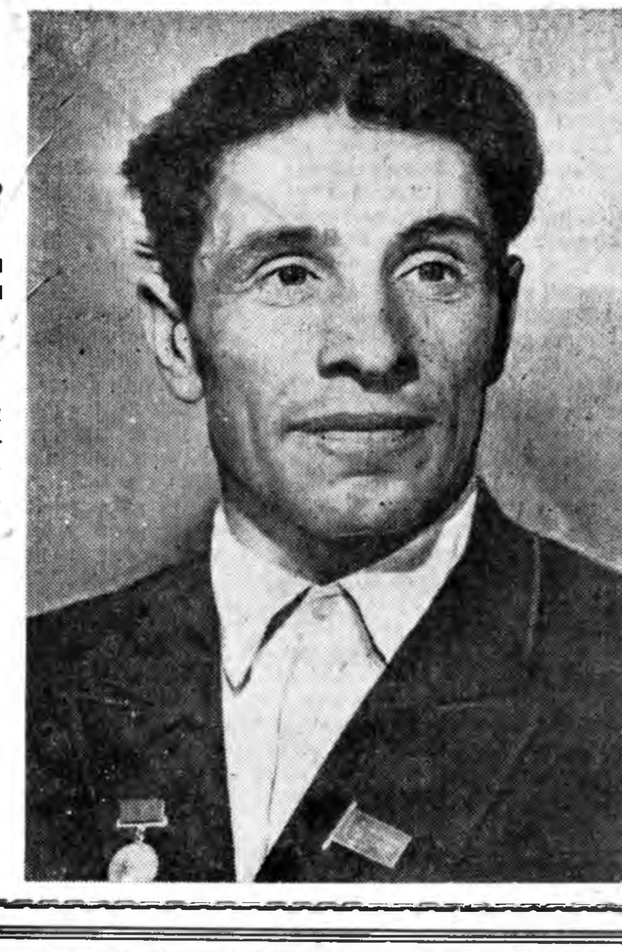
Ой модоной, целлюлозно-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиие хүгжөөхэ долоон жэлэй даабариие дүүргэхэ хэрэгтэ элитэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгохо, Ленинэй орден болон «Балта ба Хадуур» гэһэн алтан медаль барюулха.

Тэрэ тоодо Буряадай АССР-һээ:

Кудряшов Алексей Павловичта — Буряадай АССР-эй Хандагатайн леспромхозой бага комплексно бригадын бригадирта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 оной сентябриин 17.

ШЭНЭ ИЛАЛТААРНЬ АМАРШАЛАЯ!

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР

...ентябриин 18-да манай ай... таряа тушаалгаар гүрэн...өө тоособо. Сэхыень хэлэ..., үнгэрһэн жэл ургаса би...й байжа, гүрэндэ түсэб...лаа мүнөө үеынхидэ орхо... нилээд дутуу тушааһан ...гаабди. Энэ жэл Эхэ орон... 30 мянган центнер таряа ...аахын орондо, 32659 цент... шэниисэ тушаагаабди.

...э аймагаймнай алишье то...буланда таряанай ургаса ...бтар һайн гараа гэжэ сэхэ ...алтэй. Гүрэнэй түсэб Сэлэн..., Химнын совхозууд, XX ...съездын, Карл Марксын ...эмжэтэ, «Эрдэм» колхо... дүүргэжэ шалгарба.

Жэшээнь, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз нёдондо жэл ургасын муу байһан дээрэһээ гүрэнһөө 8662 центнер таряа уриһаар абаһан юм. Мүнөө гүрэнтэйгөө сүм тоосоод, үшөө 8000 центнер таряа тушааха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлээ.

В. БАЗАРОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь.
Б. БАИРБИЛИКТУЕВ,
аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
П. ТЕНЕТОВ,
үйлэдбэриин управлениин начальник.
Т. ШАНГАЕВ,
ВЛКСМ-эй райкомой секретарь.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭМНАЙ БАТА

Мүнөө үедэ манай аймагай ажахынууд социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, бүхы арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэнэ, оролдоно. Тиигэжэ аймагай ажахынууд 75000 центнер таряа гүрэндөө тушаахын орондо 75600 центнер тушаагаа.

Түсэб даабари бэелүүлхэ хэрэгтэ аймагай «Родина», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай хубита ехэ. Жэшээнь, «Родина» колхоз 14 мянган центнерэй орондо 21000 центнер тушаагаа. Тиихэдэ Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз 10000 центнер тушаахын орондо Эхэ орондоо 15000 центнер таряа найнгаа дээжые бэлэглээ.

Эхэ орондоо таряа тушаажа, ерэхэ жэлэйнгээ баян ургасада үрэһэ хүрэнгэеэ мүнөөнһөө бэлдэжэ байнабди.

Таряа тушаалган үргэлжэлһөөр. Хамта дээрээ түсэбһөө гадуур манай аймаг 28—30 мянган центнер таряа тушаахаар хараална.

А. ШИШМАРЕВ,
КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь.
П. ДАГБАЕВ,
аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
П. ИВАНОВ,
үйлэдбэриин управлениин начальник.

ХҮБШЫН ЭЗЭД ЭЛИДХЭНЭ

...ТАНЦЫН ЛЕСПРОМХОЗОЙ коллектив «Забайкаллес» комбинадай ...приятинуудай дундаһаа эгээл түрүүлэн модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ юһэ ...нгаа түсэб дүүргэбэ.

...ондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 11 мянган кубометрээр ...ехэ модон бэлэдхэгдээ. Юһэ һарын түсэбһөө гадуур 6000 кубометр ...хүрөөдэжэ һайндэрөө угтаба.

* * *

ШУЛУУТЫН ЛЕСПРОМХОЗОЙ ажалшад Ой модоной хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрые ажалай бэлэгээр угтаба. Юһэ һарын түсэбһөө гадуур 30 мянган кубометр модон бэлэдхэгдээ.

Модо бэлэдхэлгын Тамахтайн пунктын коллектив социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараа. Тэдэнэр леспромхоз соогоо дүрбэ дахин түрүүлжэ, дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэбэд.

Манай нүүдэл «Хоолос» редакциин корреспондентнүүд Хориин аймагай арадай хиналтын комитедэй эдэбхитэд, мүн аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын хүдэлмэрилэгшэдтэй хамтаржа, тэндэхи ажахынуудта таряа хуряалгын ямараар ябажа байһаниие шалгаад, ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлбэ. Энээниие дары усадхаха хэмжээ абахыень аймагай, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхагдаа.

ГОЛОДОҺО ГАРГАГШАД ГОДООРШОО

...ЕРДОХИ жэлээ удаагаар ган ...эсуурта дайрагдажа, Хориин ...й ажахынууд нилээд бэрхэ... байдалда ороһониинь хэндэ... ...уса бэшэ.

...ондо, мүн энэ жэлдэшье Хэ..., Чисаанаар, Анаа, Үдэ голоор ...лан, таряалангай ургаса ногоон ...а, эндэхи совхозууд хэдэн ...модоной газарта ошожо, адууһа ...а үйһэ тэжээл бэлэдхэхэ баатай ... Тэрэшэлэн үнгэрэгшэ жэлдэ ...оршье ороохо гүрэндэ худал..., үрэһэ хүрэнгэдэ, эдеэ хоол...уһа малай тэжээлдэ гэжэ ни...ээ ороохо таряа үшөө гүрэнһөө ...р абаха ушартай болоо бшуу. ...энэ жэлдэшье гүрэнэй амбаарта ...й таряа оруулжа шадахагүй... дээрэ харахада, бүхыдөө 235 ...центнер таряан абтахаар бай... ...һээ 150 мянган центнерыень ...хүрэнгэдөө хааха, үшөө 13 ...н центнерыень урда жэлдэ гү...э уриһаар абаһандаа үгэхэбди. ...тээнь оройдоол 72 мянган ...р ороохон үлэнэ. Харин ...а малаймнай тэжээлдэ, эгээл ...р абахада, 130 мянган центнер ...таряанай зүйл хэрэгтэй. Тии...э баһал гүрэнэй ама хараха баа...болоно гэээшэбди, — гэжэ аймагай ...үйлэдбэриин управлениин главна агрономом А. Х. Андреев хэлэнэ.

...иимэ хүшэр байдалда орожо үзэһэн ...н ажахынуудай хүтэлбэрилэг...оргажалтад, механизаторнууд ...таряанай хоолос бүхэниие гамнажа һураа ёһотой, тэдэнэр мүнөө ургасынгаа хэды муушье һаань, тэрэнһээ м о н с о г о р ш ь е ороохо гээнгүй хуряахын түлөө бүхы шадалаараа оролдожо байгаа ёһотой гээд һанахаар һэн. Тиигээдшье байгша ондо түрүүшынхеэ аймагай ажахынууд хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан комбайнернуудта тусхай талонуудые барюулдаг болоо. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, ажалдаа голодоһо гаргажа, таряа гээлтэдэ оруулһан, хүндэтэй шалтагаангүйгөөр комбайн, машинаяа миин байлгаһан хүн гурбан талонойнгоо нэгые абхуулха болоно. Харин талоноо абхуулбал, 30-һаа 60 процент хүрэтэр ажалай нэмэлтэ түлөөһэнһөө хаһагдаха байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, энээнэй ашаар таряа гээлтэдэ оруулдаг, ажалдаа голодоһо гаргадаг ябадалтай тэмсэхэ аргын олдоһониинь элитэ.

Гадна энэ жэлдэ совхозуудай отделени, бригада бүхэндэ, таряанай тоогууд дээгүүр арадай хиналтын саг зуурын постнуудшье эмхидхэгдэһэн.

АЛХАМ БҮХЭНДЭ АДХАРҺАН ТАРЯАН

Гэхэтэй хамта эндэхи олохон ажахынуудай таряалан дээгүүр ябахада, ургасын тон хайша хэрэгээр хуряагдажа, таряанай ехээр гээлтэдэ орожо, мүн үнгэрхэдөө тэрэнэйнь адууһа малда эдигдэжэ, гэшхэгдэжэ байһан баримтанууд захагүй дайралдана.

Хэжэнгын совхозой дүрбэдэхи отделениин Һүүжэ гэжэ газарай таряалан дээрэ 8 комбайн хадагдаһан баал суглуулан сохижо байнхай.

Таряалангай нэгэ тээһээ нүгөө заха хүрэтэр ябахада, комбайнай подборщигой һабарта оронгүй, хонхор ёнхор соогуур үлэшэһэн баалнууд дүүрэн. Мүн һолоомо, махиинын бутархайтай гаралсашаһан ороохоншье газараар бирайжа хэбтэнэ. Совхозой главна агроном Н. Г. Цырендашиевай хараһаар байтар зүглэһэн тээшэнь малгайгаа шэдээд, ошожо хэмжээд үзэхэдэмнай, дүрбэлжэн метр газарта 26—35 хүрэтэр хоолос унаһан байба. Ондоогоор хэлэбэл, гектарай 250—300 килограмм таряан гээгдэһэн болоно бшуу. Алхам бүхэндөө адха хоолос гээжэ ябахадаа хэмһээ хэтэрһэн хэрэг. Эндэнь гектарай оройдоол 6—7 центнер ургасатай газар. Харин тэрэнэйнгээ хахадынь шахуу хээрэнь хаяжа ябаха гэээшэмнай гэмтэ хэрэг бэшэ аал?

— Энэ хэнэй хуряаһан газар бэ? — гээд, главна агроном нэгэ залуухан комбайнерһаа асууна.

— Леонид Шкедовэй, — гэнэ тэрэнь.

Голодоһо гаргагша комбайнерынь ондоо газарта ошоод хуряажа байба. Баһал тэндэнь дутуу хуряаһан мүрнүүд, орхигдошоһон хоолосууд захагүй.

— Таряанайнь ургаса муу, һолоомониинь набтар аал, комбайнай подборщигто хүсэд оронгүй гээгдэшэнэ, — гэжэ Леонид Шкедов бэеэ сагааруулна.

— Теэд юундэ бүхэли баалнуудые орхижорхинобта? — гэхэдэмнай.

— Зарим баал комбайн, жаткын мөөрэй хобоо руу унаад абтанагүй, — гээд баһал шалтаг барина.

— Туһалагшадаа тармуур барюулаад, тэрэнииень суглуулхала яанат? — гэхэдэ, одоол хэлэхэ юумэнь олдобогүй.

Тиигээдшье Леонид Шкедов өөрынгөө дүү хүбүүн Юрые хажуудаа туһалагшаар абажа ябадаг ха. Теэд тэрэнь ондоо тээшээ зайжа үгы болошоһон байгаа.

Гээлтэ гаргаһанайнь түлөө комбайнерай талониие абаха гэхэдэ, тэрэнь талоноо гэртээ орхижорхиһон байба. Тэрэниие һүүлдэнь заабол абаха, тиигээд муугаар хуряаһан газарыень түлөөһэгүйгөөр өөһэдтэнь хуряалгаха гэжэ шиидхэгдэбэ.

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭШЬЕ АХИР БАГА

Саашаа ябахада, залуу комбайнер Даша-Цырен Жигмитовэй агрегадай һолоомониинь ёһоор сохигдоогүй, бүтэн хоолостоёо гаража байба. Шалтагааниинь элирүүлхэдэ, түрүүшынгээ жэл хүдэлжэ байһан хүбүүн комбайнайнгаа дэгэй забһар ёһоор тааруулжа шадаагүй байгаа бшуу. Мүн эндэ баһал комбайнай жолоо түрүүшынхеэ бариһан ондоошье хүбүүд олон.

Тракторай бригадын бригадир А. Л. Коновалов эдэ залуу хүбүүдэй ажалые илангаяа анхаралтайгаар хинан хараха, туһалха, һургаха ёһотой байгаа. Харин комбайниинь байшоогүй, мухаряал хадаа болоо гээд орхижорхиһониинь яашье хүлисэшэгүй.

Гадна агрегат бүхэндэ туһалагшад-штурвальщигууд табигданхай. Тиигэбэшье үдэрэй, үдэшын сайлалганда гү, али ондоошье хэрэгэй гарахада, комбайнуудаа бултынь байлгажархёод, бүхэли час соо обооролдожо байдаг ушар олон. Наратай сэлмэг үдэрнүүдые дүүрэнээр хэрэглэхын тула комбайнуудые час, минуташье миин байлгангүй хүдэлгэхэ ёһотой ха юм. Хэрбээ сайлаха һамбаандаа туһалагшаяа һуулгаад ябуулаа һаа, яһала газараа хороожо байха һэмнай.

Тиигэхэгүй аад, юунэй түлөө агрегат бүхэндэ туһалагшадые барина гээшэб?

Хажуугаарнь комбайнуудай эбдэржэ һаатаха ябадалшье үсөөн бэшэ. Сентябриин 14-нэй үдэр эндэ Петр Михайловай комбайнай сцеплениин муфтын подшипник бутараад, хоёр үдэр шахуу миин байгаа.

— Тэрэнээ абаад мастерской ошохо гэхэдэмни, машина олдоогүй. Бригадирта хэлэхэдэмни, «таряа шэрэжэ байһан машина абажа үгэхэ гүб, ондоо юумэн үгы» гэжэрхёо. Эндээ үнжөөб, — гэжэ нүхэр Михайлов хэлэнэ.

Гансашье мүнөө бэшэ. Тээсгэншье энэ комбайнай клапанай таһархада баһал иимэрхүү юумэн болоо һэн.

Энэ отделенидэ бүхы 1700 га таряанайнь 1300 гектарынь хадагдаад, тэрэнһээ 700 шахуу га газарайнь баал суглуулагдаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, хадалга хуряалга хоёройнь хоорондо ехэ забһар гараад, аяар 600 гаран гектарта хуряагдаагүй баал хэбтэнэ. Комбайнуудайнь ажалай бүтээсэ тон бага. Августын 29-һөө хойшо хүдэлжэ эхилһэн аад, энэ 15—16 хоног соо зарим агрегадуудынь оройдоол 90 гектар хуряагаа. Гансал түрүү комбайнер Александр Рекунов 300 га таряа хадаад, 120 га хуряагаад байна.

ЮУ ХАРАДАГ ХИНАГШАД БЭ?

Совхозой нэгэдэхи, хоёрдохи отделенинүүдтэшье хуряалгын шанар баһал бирагүй. Жэшээнь, нэгэдэхи отделенидэ Залаата гэжэ газарта комбайнернууд Михаил Гатилов, Юрий Чимитов гэгшэдэй хуряажа байһан таряалан дээрэ орхигдошоһон баалнууд, бирайжа хэбтэһэн хоолосууд, адхарһан ороохон дүүрэн. Эгээл доогуур ябахада, гектарай 1,5—2 центнер таряан хосороо.

Хоёрдохи отделенидэ Холбоолжон гэжэ газарта Г. Аюров шэниисын ургаса хуряажа ябана. Тэрэнэй сохиһон һолоомониинь хоолостоёо, мэхиинэнь ороохотоёо гарана. Харин тэрэнэй хажууда хүдэлжэ байһан комбайнернууд Л. Дашацыренов, С. Содбоев, Б. Аюров гэгшэд ямаршье зэмэгүй сэбэрээр хуряана. Тэдэнэй сохиһон ороохые В. Дондоков, И. Фролов, тракторист Е. Иванов гурбан шэрэдэг юм. Тэдэнэй машинынгаа хоорбонуудые заһаагүй, нүхэ забһарыень бүглөөгүй дээрэһээнь ороохон гоожожо, сагаан харгы гаргажа ябана.

Арад зоной алтан зөөри — ороохо таряанай иимэ ээзэн бусаар абтажа, гээлтэ хоролтодо орожо байхада, отделенинүүдэй эрхилэгшэдэй, мүн бригадирнуудай, тэндэхи арадай хиналтын постнуудай гэшүүдэй һанаа амар һуудагын гайхахаар.

Али эндэхи отделенинүүдэй эрхилэгшэд Б. Д. Жамьянова, Б. Ц. Нэмдаков гэгшэд комбайнернуудайнгаа оромыень хүндэхэеэ айна, голодоһо гаргагшадые шангаар хэһээхэ, зэмэ тохохоёо хайрлана гээшэ гү?

Нэгэдэхи отделениин арадай хиналтын постын түрүүлэгшэ Ж.-Ж. Дугаров фуражир тушаалтай, сүлөө ядахааршье бэшэ хүн. Теэд хуряалгын эхилһээр тэрэ өөрөө таряалан дээгүүр нэгэшье ябаагүй. Тэрэшэлэн хоёрдохи, дүрбэдэхи отделенинүүдтэхи арадай хиналтын постнуудшье энэ гэхэ юумэ хэнэгүй.

Иимэрхүү байдал аймагай «Первомайский», Чисаанын совхозуудай зарим отделенинүүдтэ үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, «Первомайский» совхозой гурбадахи отделенидэ (эрхилэгшэнь Б. Ринчиндоржиев) тосхонһоо холо бэшэ комбайнер Г. Дондоковой хуряаһан газарта үнөөхил сохигдоогүй баалай үлөөдэһэн, һолоомон соонь ороохотой хоолосууд олон дайралдана. Мүн дүрбэдэхи отделенидэ «Гахайн фермэ» гэжэ газарта Н. Мясников, И. Бодулин гэгшэд гектарай 9—10 центнер гараха шэниисын хахадыень шахууе газартань орхёод ябашаһан байна.

ЭНЭЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ХЭН ХАРЮУСАХАБ?

Совхозой главна агроном В. П. Ситников, арадай хиналтын головной бүлэгэй түрүүлэгшэ Б.-Д. Доржиев, мүн отделенинүүдэйшье эрхилэгшэд, бригадирнууд таряа уригшэдтэй эбсэшоод, тэдэниие зорюорнь табижархёод байна гээшэ ха.

Муу ургасатай, набтар, шэнгэн таряа хуряахань нилээд бэрхэтэй юм ааб даа. Һөөмэй тухай һолоомотой таряан абаһаар лэ гээгдэхэеэ һанаха. Хэды тиимэшье һаань, ахир бага ургаса ургуулаад, үшөө тэрэнэйнгээ ехэнхиниень иигэжэ гээлтэдэ оруулжа, хээрэнь хаяжа байхадань, тэдэниие хэншье хүлисэхэгүй.

Тэрэнһээ гадна, мүнөө Хэжэнгын эхинһээ Чисаанын эхи хүрэтэр ябаа һаатнай хадагдаагүй, хадагдаһаншье таряан соо хамтын, үмсын илгаагүй, хэдэн зуун үхэр малай үймэжэ умбажа байхань абаһаар лэ харагдаха. Эндэхи тосхон, һууринуудта дүтүүр үхэр малда эдигдээ, гэшхэгдээгүй таряа олохогүйт. Гэшхэгдэжэ унашаһан таряа хуряахада, гээлтэ бүри ехэ гарана ха юм.

Эндэ дурсагдагша Хэжэнгын, «Первомайский», Чисаанын совхозуудта таряалангай һолоомо суглуулжа абаха, намарай паар хахалха, ороохо сэбэрлэжэ, үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэришье аали нобшоор ябуулагдана. Тусхайлбал, Хэжэнгын совхоздо мүнөө тоогууд дээрэнь аяар 30 мянган центнер таряан сугларанхай. Гэбэшье тэрэнь ёһоор сэбэрлэгдэнэгүй, комбайнһаа гараһаар бог шоройтоёо зандаа хэбтэнэ. Тиихэдэ эндэ 4 мянган га намарай паар хахалагдаха аад, оройдоол 400 га элдүүрилэгдээ нэрэтэй. Совхозой бүхы 40 гаран гусенична тракторнуудай миил 10-ниинь намарай паар хахалалгада табигданхай.

Сентябриин 20 болотор намарай паар ехээр хахалжа шадаагүй, үрэһэ хүрэнгэеэ түргэнөөр, һайн шанартайгаар сэбэрлээгүй һаа, ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса абахабди гэжэ найдахань бэрхэтэй. Энээниие мартажа болохогүйл.

Шалгалтада хабаадагшад:

А. ХАПКИНОВ,
аймагай арадай хиналтын штатнабэшэ инспектор, агроном.
Г. ХАГОЕВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын хүдэлмэрилэгшэ.
Г. СУББОТИН,
М. НАМЖИЛОВ,
манай корреспондентнүүд.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ой модоной, целлюлозно-саарһанай, модо болбосоруулдаг промышленностиие хүгжөөлгын талаар долоон жэлэй түсэбэй даабариие дүүргэхэ хэрэгтэ онсо ехэ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө ...даринуудай хэдэн хүдэлмэрилэгшэдтэ СССР-эй Верховно Со...й Президиум Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоо. ...олон хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орденууд болон медальнуудаар ...шагнаба.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Т. Л. ПРОНЮКЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ой модоной промышленностьда удаан хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Шулуутын леспромхозой директор нүхэр **Пронюк** Теофил Леоновичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. КРЫЛОВА.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной сентябриин 19.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Е. ГРИГОРЬЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын Соведүүдэй зургаануудта, ой модоной промышленностьда удаан хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, 60 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэдэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Григорьев** Александр Емельяновичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. КРЫЛОВА.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1966 оной сентябриин 19.

СССР-эй Оборонын министрэй приказ

1966 оной сентябриин 18. № 211. МОСКВА хото

Нүхэдүүд, алдарта гвардейскэ частьнуудай, корабльнуудай, соединенинүүдэй солдадууд болон матросууд, сержантнууд ба старшинанууд, офицернүүд, генералнууд болон адмиралнууд!

Совет гвардиин запаста, отставкада байһан солото сэрэгшэд!

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд!

25 жэлэй урда тээ, 1941 оной сентябриин 18-да, Совет Армиин буудалгын дүрбэн дивизи гвардейскэ гэһэн шэнэ нэрэ солотой болоо бэлэй. Москва тээшэ дугташан тэгүүлжэ байһан фашис Германиин сэрэгүүдтэ эсэргүүсэн, Совет Эхэ оронойнгоо түлөө дайлалдахадаа, эдэ дивизинүүд эрэлхэг зоригой, шэн габьяагай, журам заршамай, эмхидэл жагсаалай эрхим жэшээ харуулаа, тон бэрхэтэй тэмсэл соогуур немец-фашис сэрэгүүдые нэгэнтэ бэшэ бута зада сохижо, һөөргэнь намнадаг байгаа.

Саашанхи байлдаануудай үеэр гвардейскэ соединенинүүдэй тоо таһалгаряагүй нэмэжэл байһан юм. Гвардейскэ гэһэн хүндэтэ нэрэ соло Совет Армиин эрхим частьнууд, соединенинүүдтэ, Далайн-Сэрэгэй Флодой корабльнуудта олгогдоо һэн. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай һүүл тээшэ тиимэ солотон Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй бүхы сэрэгүүдэй дунда бии болоһон, гол хүсэниинь болоһон. Коммунис партиин хүмүүжүүлһэн Совет гварди манай арадай эрхим шэнжэ шанарнуудые: коммунизмын суртал бодолдо заха хизааргүй үнэн байдаг, Эхэ орондоо дурладаг, эмхидэл зэргэеэ бата жагсаалтай байлгадаг, эбдэршэгүй бата хани нэгэдэлтэй, сэрэгэй шанга журамтай байдаг, олониитээрээ баатаршалга гаргадаг шэнжэ шанарнуудыень халан абаа. Гвардейскэ частьнууд ба корабльнууд дайнай жэлнүүдтэ сухаришагүй шангаар хамгаалан дайлалдаһан, сусаршагүй зоригтойгоор добтолон ородог байһан юм. Эдэмнай түрүү дүй дүршэлэй, сэрэгэй онол шадабариин һургуули болоо.

Гвардеецүүдэй алдарта баатаршалга Эхэ орондоо үнэн сэхээр алба хэлгын, сэрэгэйнгээ уялгые эрхим һайнаар дүүргэлгын эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

Дайнһаа хойшо гвардейскэ частьнууд ба корабльнууд һуралсалай, журамай талаар эрхим жэшээ харуулхын түлөө тэмсэлшэдэй түрүүшын зэргэдэ жагсанхай. Эдэнэр, бүхы совет сэрэгшэдтэл адляар, ээрхэг түримхэйшүүлые бута зада сохихоор ходоодо бэлэн байдаг.

Сэрэгшэд-гвардеецүүд, үндэр дээдэ нэрэ солодоо хүрэмэ байгыт! Армиин ба флодой сэрэгшэд! Совет гвардиин алдарта һайхан дайшалхы гурим заншалнуудые наринаар сахин арьбадхагты! Сэрэгэй болон политическэ бэлэдхэлэй талаар шэнэ амжалтануудые туйлагты!

Совет гвардиин 25 жэлэй ойе тэмдэглэн, **захирхамни:**

Мүнөөдэр, сентябриин 18-да, нютагай сагаар 21 часта манай Эхэ ороной ниислэл—баатар хото Москвада, союзна республикануудай түб хотонуудта, герой-городууд Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одессэдэ, баатар хэрэм Брестдэ, тэрэшэлэн түрүүшын гвардейскэ частьнуудай айхабтар шангаар дайлалдаһан хото—Ельнидэ артиллериин хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Совет гвардида алдар соло!

Коммунизм байгуулагша совет арад мандаха болтогой!

Манай хамаг илалтануудые үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ — Советскэ Союзай Коммунис партй мандаха болтогой!

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Р. МАЛИНОВСКИЙ

ООН-ой Генеральна ассамблейн XXI сессидэ ошобо

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко түрүүтэй СССР-эй делегаци ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXI сессиин хүдэлмэридэ хабаадахын тула Нью-Йорк ошохоёо сентябриин 18-да мордобо.

Тэрэл самолёдоор: УССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Д. З. Белоколос түрүүтэй Украинын ССР-эй делегаци, БССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Е. Гуринович түрүүтэй Белоруссиин ССР-эй делегаци ниидээ.

Эдэ делегацинуудые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд Внуковска аэродром дээрэ үдэшэбэ.

(ТАСС).

ГЭНТЫН АЮУЛ ЗАЙСУУЛХААР БЭЛЭН БАЙХА

ПИСЕК. ТАСС-ай корр. Т. Мартынова иигэжэ дамжуулба:

«Влтава» гэжэ сэрэгэй һуралсалай хэблэлэй-центртэ пресс-конференци һаяхан болоо. Эндэ Чехословакиин арадай армиин Главна политическэ управлениин начальник генерал-лейтенант Вацлав Прхлик үгэ хэлэхэ зуураа, һуралсалай гол зорилго ба бэлэдхэл тухай хөөрэбэ. «Влтава» гэжэ һуралсалда Венгриин, ГДР-эй, ЧССР-эй, СССР-эй арминуудай сэрэгүүд хабаадаха, хоёр талын үргэн ехэ һуралсал болохо. Энээниие ЧССР-эй Национальна оборонын министр армиин генерал Богумер Ломский хүтэлбэрилхэ юм. Варшавска договорто ороһон гүрэнүүдэй нэгэдхэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша Советскэ Союзай Маршал А. А. Гречко өөрынгөө штабтай хамта тус һуралсалда хабаадаха, Варшавска договорто хабаатай бусад гүрэнүүдэй сэрэгэй делегацинууд байлсаха гэжэ Вацлав Прхлик хэлэбэ.

«Влтава» гэдэг һуралсал аха дүү арминуудай хоорондын харилсаа холбоо бэхижүүлхэһээ гадна, мүн арминууд болон Чехословакиин хүн зоной хоорондын харилсаа холбоо байгуулха зорилготой.

Сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй тараагдаагүйдэ, НАТО-гай гүрэнүүдэй амгалан байдал бэхижүүлхэ ябуулга хэдэг болоогүй сагта, Варшавска договор баталһан гүрэнүүд тон һэримжэтэй байха, хүсэ шадалаа, хамгаалхы шадабаряа эрид шууд бэхижүүлхэ болоно гэжэ В. Прхлик тэмдэглэбэ.

«Влтава» гэжэ һуралсал буу зэбсэгээр занан хангирган ябадал бэшэ, сэрэгэй-политическэ ямар нэгэн жагсаал бэшэ байна.

ХҮДӨӨГЭЙХИДЭЙ ҺАЙНДЭРЫЕ УГТУУЛАН

ТАРЯАН АЖАХЫМНАЙ хүгжэжэ байна. Нёдондо бүхы тарьялан дээрэһээмнай хамта 36 745 центнер орооһон хуряагдаһан, дунда зэргээр га бүриһөө 9,8 центнер ургаса абтаһан байгаа. Мүнөө жэлдэ таряанай гараса яһала һайн. Бүхыдөө габи гара мянган центнер орооһо таряан сохигдюжо абтахаар хараалагдана.

Орооһо таряанайнгаа баян ургасые түргэн зууһаар,гээлтэ хорологогүйгөөр хуряажа абаха гэһэн тодорхой зорилго механизаторнуудай урда табигданхай. Мухар-Шэбэрэй таряашад хуряалгая поточно аргаар эмхидхэхэ гэжэ һайн үүсхэл гаргаһан. Энээниенъ дэмжэжэшье байнабди. Техникэеэ бүтээсэтэйгээр ашаглажа, таряа хуряалгые, һолоомо һүрилэлгые, намарай паар хахалалгые богонихон болзорто үнгэргэбэл, үбэлэй хүйтэ орохын урда амбаар дүүрэн талхатай, адууһа малаа арьбан далантай болгохо тэжээлтэй байхамнай лабтай. Иигэжэ хэншье һаа, бодохол ёһотой болоно. Илангаяа хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һайндэрэй ойртохоёо байхада, намарай хүдэлмэриие хирэсүүлжэрхёод байгаа һаамнай бүришье һайн.

Нимэл зорилго урдаа табижа, манай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ажал хүдэлмэридөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна. Колхоздомнай 3826 гектарта, тэрэ тоодо 3 мянгаһаа үлүү гектарта шэниисэ таригдаа һэн. Таряалан дээрэмнай 14 «СК-3» комбайн хүдэлдэг. Эдэ техникэмнай найдамтай хүнүүдэй гараар заһабарилагдаһан хадаа, энэ намар нэгэнииньшье эбдэрээгүй. Бүтээсэтэйгээр ашаглагдана. Жэшээнь, хоёрдохи отделениин түрүү комбайнер Анатолий Афанасьевич Игумнов арбан долоон жэлдэ механизатораар хүдэлдэг. Мүнөө «СК-3» комбайнаар Шара-Гол гэжэ газарта хүдэлхэдөө, үдэртэ 9 гектар хуряахын орондо, 18 гектарта хүргэнэ. Тэрэнтэй сугтаа нэгэ загуунда хүдэлдэг комбайнер Пантелеймон Назарович Шадрин баһал нормоёо хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг.

Ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхын тулада комбайнернууд ажалдаа эртэ гарадаг. Тэдэнэр үглөөнэй 6 часта бодоод, 7 час хахад болотор машинаяа техническэ харууһа хэжэ дүүргээд, поли дээрээ гарана. Тиигээд һүни орой болотор ажалладаг. Комбайнернуудта эдеэ хоол поли дээрэнь шанажа үгтэнэ. Иигэжэ хүдэлмэриин үдэрые һайнаар хэрэглэжэ, механизаторнууд олон гектарта таряа хуряадаг болоо.

Урдань таряа хуряалгын үедэ комбайнуудай эбдэрхэ ушар гарадаг, заримдаа хэдэн часаар һаатадаг агша һэн. Мүнөө намар колхозоймнай правленидэ энэ асуудал зүбшэгдэжэ, комбайнернуудта техническэ туһаламжа ондоо аргаар хэгдэдэг болонхой. Колхозоймнай хоёр отделенидэ 6—6 комбайн, нэгэ отделенидэ хоёр комбайн хүдэлдэг. Таряа хуряалгын эхинһээ хойшо отделени бүхэндэ гэхэ гү, али 6 комбайн бүридэ техническэ туһаламжа хүргэжэ байха нэгэ механик, хоёр слесарьнүүдые табиһан байгаабди. Тэдэнэй мэдэлдэ гагнууриин агрегат болон комбайн, машинануудай эбдэрхэдэ һэлгэхэ хэрэгтэй зүйлнүүд үгтэһэн. Шухала ушарай гарахада, автомашинаар агрегадуудай хажууда ерээд, эбдэрһэн машиныень заһабарилдаг аргатай.

Техническэ туһаламжа хүргэхэ асуудал зүбшэхэдөө, механигуудта, слесарь-наладчигуудта түлэхэ ажалайнь түлөөһые тодорхойлһон байгаабди. Механигуудта 110 түхэриг салин тогтоогдонхой. Харин слесарь-наладчигуудта туһаламжа хүргэжэ байдаг 6 комбайнернуудайнь ажалайнь түлөөһэнэй 24 процентнь түлэгдэдэг гуримтай. Эдэ уялгануудые дүршэлтэй, мэргэжэлтэй хүнүүд даажа абана. Жэшээлхэдэ, механигуудай дунда Геннадий Унагаев хүдэлнэ. Тэрэ хүдөө ажахын техникум дүүргэжэ байһан хүн. Тиихэдэ хоёрдохи отделенидэ энэ тушаалые колхозоймнай механик Андрей Баландин даажа байнхай. Слесарь-наладчигуудай уялгые үнинэй механизаторнууд Ю. Н. Богданов, П. И. Бобыкин болон бусад дүүргэнэ. Хуряалгын үедэ гансахан эбдэрһэн машинанууд заһагдана бэшэ, ондоошье хүдэлмэри ябуулагдадаг. Колхозоймнай инженер Ф. Н. Богданов эксентригтэй мотовилануудта түхеэрэлгэ зохёон тодхожо, унаһан таряае сэбэрээр хуряадаг аргатай болгоо.

Мүнөө манай колхоздо ороoһо таряанаймнай хахадһаа үлүү хубинь хуряагдаад байна. Гүрэндэ таряа худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ дүтэлөөбди. Тиигэбэшье, энэ намар поточно арга үргэноор хэрэглэхын тулада поли дээрэхи һолоомоёо һүрилжэ, намарай паар хахалжа захалаабди. Мянган гектарта намарай паар хахалха түсэбөө октябрь һара гаратар дүүргэхэбди. Энэ хүдэлмэридэ 20 гаран «ДТ» трактор ашаглагдаха юм.

Һолоомо һүрилэлгые бригада бүхэн богони болзорто дүүргэхэ аргатай. Тэрэниие эмхитэйгээр ябуулһан механизаторнууд урмашуулагдаха. Тракторна бригаданууд таряагаа богони болзорто хуряагаад, бүхы һолоомоёо һүрилөөд, намарай паар хахалха түсэбөө дүүргэһэн байбал, гол түлөөһэнэйнгөө 25—50 процентые нэмэлтэ түлбэри болгожо абаха эрхэтэй юм. Хэрбээ зарим нэгэ бригадынхид һолоомоёо дууһан һүрилжэ шадаагүй һаа, нэмэлтэ түлбэриһөө хаһагдаха гуримтай.

Таряа хуряалгын үедэ шанарай түлөө ехэ тэмсэл дэлгэрдэг. Комбайнернуудай ажалые арадай хинагшад хододоо шалгажа байдаг. Комбайнернуудай олонхинь ороoһо таряагаа гээлтэ хороотодо оруулангүйгөөр хуряажа байна гэбэшье, зарим нэгэ ябадал үзэгдэнэ. Хуряалгын эхилээд байхада, комбайнернууд, И. Г. Бурдуковский, Б. Г. Очиров гэгшэд баалнуудые суглуулхадаа, полинуудтаа таряа үлөөһэн байгаа. Энэ ушараар арадай хинагшадай, колхозой правлениин зүгһөө хэмжээн абтаһан.

Г. ГОНСОРУНОВ,
Хяагтын Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой главна агроном.

ХҮН БҮХЭН ЗОРИГТОЙ

Комбайнернуудта техническэ туһаламжа хүргэдэг мастер Юрий Николаевич Богданов (баруун гарһаа) ажаллажа байна. Хажуудань колхозой главна агроном Г. Г. Гонсорунов.
Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

БАЯН ТЭНИГЛЭН...

Манай колхоз аймаг доторoo томохон ажахынуудай нэгэниинь болоно.

Һүүлэй үедэ олзо доходнай эрид дээшэлээ, һуудал байдалнай хубилаа. Жэл бүри ганса ноoһо хайшалалгаһаа 400-гаад, хониной мяха наймаалгаһаа 200-гаад мянган түхэригэй олзо оруулаа гээшэбди. Һаалиин гурбан гүүртэнүүд дээрэ һаамхай 800 толгой үнеэдтэйбди, отарануудтай 30 мянган толгой хонидтойбди. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 14—19 центнер шэниисэ хуряанабди. Таряа хуряалга мүнөө жэлдэ эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ. Гүрэндэ ороoһо таряа худалдаха даалгабаряа дүүргүүтэйбди.

Малай ашаг шэмэ абалга, шахамалнуудые таргалуулга урагшатайгаар ябуулагдана. Мяха, һү гүрэндэ тушаалгаар хахад жэлэймнай түсэб саг болзор соогоо үлүүлэн дүүргэгдээ һэн.

Ажахынгаа иимэ дэбтэлтэтэй байһанай аша туһаар колхозоймнай сэбэр олзо жэлһээ жэлдэ дээшэлнэ, культурно-ажаһуудалай болон үйлэдбэриин барилга үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Дээдэ-Сутай тосхондо 160 үхибүүдэй һууритай эхин һургуулиин гэр, 200 хүнэй һууритай клуб баригдаа. Баһа Калиновка тосхондо 320 хүүгэдэй һууритай найман жэлэй һургуулиин байшан, 70 һууритай хамтын байра, 250 хүнэй һууритай клуб, Харгааһата һууринда эхин һургуулиин гэр, шэнэ клуб бодхоогдоо. Гадна тус тосхондоо дунда һургуулиин томо байшан, мастерской, клуб бариһан тухайгаа дурдангүй яажа болохоб. Энэ бүхы шэнэ барилганууд ууралаар дулаасуулагдадаг юм.

Багшанар 8 шэнэ гэртэ орожо түбхинэнхэй. Холын ферма, отарынхид мүн лэ гомдохогүй—болбосон зохид гэр байрануудтай.

Полевой станууднай гуримтай зохид болгогдоо. Жаргаланта, Номог-Толгой нютагуудта культбазатай, столовотой, кухнитай полевой станууд баригдаа. Тэндэ штукатурка хэгдээ, электрын болон радиогой утаһанууд татагдаа.

Колхозой түбэй тосхондо радиоузел бии болгогдоо, бүхы һууринуудые холбоһон телефонно автоматическа станци хүдэлжэ эхилээ. Хушуун-Үзүүртэ почтово отделени, нөөсэлгын касса нээгдээ.

Хэблэл захилга эрид һайжараа. Мүнөө айл бүхэн 3-һаа 7 хүрэтэр элдэб янзын газетэ, журнал захин абана.

Һүүлшын жэлнүүдтэ 455 бүлэнэр шэнэ гэрнүүдээ толлоо.

Айлнуудта холодильник, радиоприёмник, шифоньер, буфет, угаалгын машина гэхэ мэтэ [...] гэй эдлэл болонхой.

Үйлэдбэрилгын барилга [...] һүүлэй жэлнүүдтэ үнеэдэй [...] томо байранууд бодхоогдоо. [...] дондо жэлдэ 350 үнеэдэй [...] түмэр-бетон байра болон [...] сад ашаглалгада оруулагдаа [...]

Манай колхознигууд парти[...] XXIII съездын шиидхэбэрин[...] дээр зоригжон, ниитынгээ а[...]хые улам хурдан түргэнөөр [...] жөөхын хойноһоо шармайн [...]доно. Энээнтэй хамта куль[...]но-ажаһуудалай барилга[...] саашадаашье улам үргэнөөр [...] хилэгдэхэ юм. Жэшээнь, [...] жэлдэ колхозойнгоо түбэй [...] хондо 320 үхибүүдэй һуури[...] хоёр дабхар шулуун гэр [...]жа эхилхэмнай. 1967 ондо [...] эндэ больница, 1968 ондо [...] гэдэй комбинат, нииттын столо[...] бодхоогдожо захалха юм.

Тэрэшэлэн малшадай [...] байдал улам болбосон [...] болгогдохо.

Сэхыень хэлэхэдэ, хэһэ[...] юумэн бага бэшэ, саашадаа [...]хэ юумэмнайшье ехэ хэмжэ[...] байна.

Зол жаргалта байдала[...] колхознигууд иигэжэ зөхе[...] эдлэнэ.

Ц. СЕМЕНОВ,
Мухар-Шэбэрэй «Знам[я] Ленина» колхозой түрүү[...]

ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө эрхим үрэ дүнтэйгөөр дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөө аймаг соогоо үүсхэһэн юм. Ленинэй орденто һаалишан Р.С. Сындеев, эгэшэ дүүнэр П. С., Е. С. Хамагановануууд, С. Л. Нагаслаева, С. Гармаева болон бусад һара бүриингөө даабарние ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэй эршэтэ ажалай ашаар тус колхозойхид һү худалдаха 8 һарын түсэбые уридшалан дүүргэжэ шадаа.

Ажалай Улаан Тугай ордендо хүртэһэн малшан Д. Г. Дмитриева, мүн М. У. Аюшеев, хонишод М. О. Арзухаев, Н. Д. Дамшеев, барилгашад Ж. Д. Гомбоев, Д. Ж. Сонопов болон бусад коммунистнууд ажал дээрээ үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой коммунистнууд тухай хэлэнгүй гарахын аргагүй. Хонишод Д. С. Патархеева, Н. Л. Базарова гэгшэд бэрхэ малшад юм. Жэл бүри 100 эхэ хонин бүриһөө 90—100 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээдэг. Үни удаан хонин ажал дээрэ ябажа, Д. С. Патархеева Ажалай Улаан Тугай орденоор, Н. Л. Базарова «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаа юм. Малшан Б. Д. Галсановагай нэрэ олондо мэдээжэ. Энэмнай үбэл зунгүй хээрэ мал адуулжа, артелиингээ адууһа малые үдхэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа ябадаг. Тэрэнэй үбсүүе «Ажалай габьяагай түлөө» гэһэн хоёр медаль шэмэглэнэ.

В. ГАЛСАНОВ.

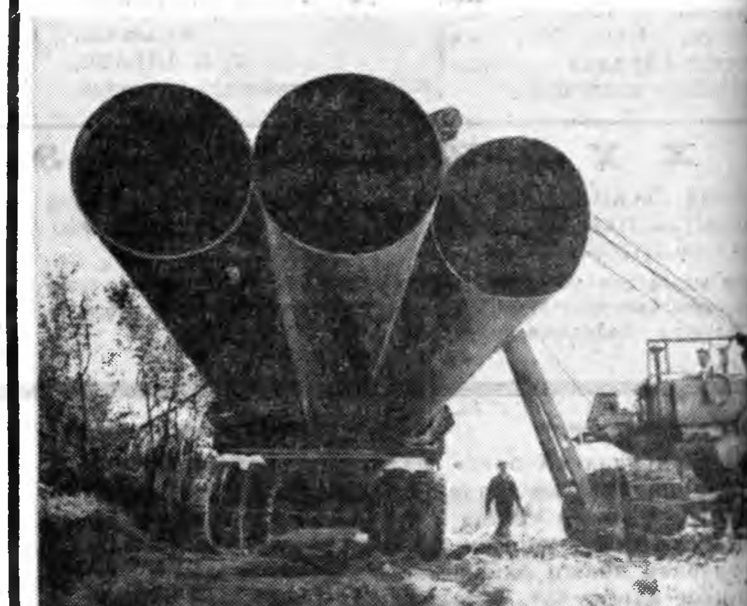
Аха.

БЭРХЭШҮҮЛ

Исэнгын совхозой гурбадахи отделениин мал адуулагшад Василий Шулунов Сидор Яковлев хоёр тухай һайшаалтай һураг суу үнинэй дуулдадаг. Эдэнэр һайн бэлшээри хашаргүй бэдэржэ олоод лэ, малаа зунай үедэ ходо атарлуулдаг юм. Тиигэжэ мүнөөшье зун даажа байһан малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые сүүдхэдээ 1000 граммаар нэмээжэ шадаһан.

В. БАЙБОРОДИН.

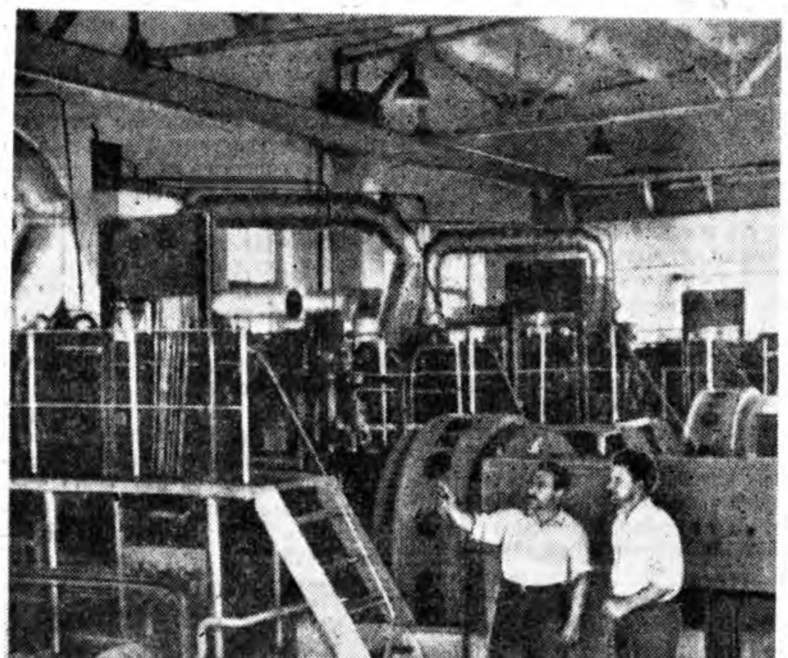
ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

СССР.—Чехословакия гэжэ шэнэ газопроводой барилга К[...]шадар эхилээ. Энэ газопроводые «Аха дүүгэй холбоон» гэжэ [...]шад нэрлэһэн байна. Энээнэй утань 500 километр байха, 200 [...] метрынь Украинын ССР-эй газар дээгүүр гараха юм. Газопро[...] түрүүшын ээлжээн 1967 ондо ашаглалгада үгтэхэ. Зураг дээрэ: [...]проводой барилгын участогуудай нэгэндэ. АПН-эй ф[ото].

Мурманскын 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа гаргагдахаяа б[...] «Тусгаар дабһалһан сельдь», «Загаһанай шүлэн» гэжэ, мүн б[...] сортын консервэнүүд удахагүй магазинуудта бии болохо. Мурма[...] түмэр баанхануудай цехэй литографиин участогай хэблэгшэ [...] Кестер ойдо зорюулан гаргагдаха энэ продукциин шэнэ гар[...]дые бэлдэжэ байна. ТАСС-ай фотохроника.

Автомат аргаар хүдэлхэ Баргажанай хүдөөгэй дизелнэ электростанциин барилга дүүрэбэ. Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал 56-дахи колоннын коллектив энэ барилга дээрэ һайнаар ажаллажа, августын һүүл багта электростанциие ашаглалгада тушааба. Электростанци хүдэлгэхэ һүүлшын эгээл харюусалгатай хүдэлмэриие Москвагай, Коломнын барилгашад дүүргэлсэбэ. «Сельэлектро» гэжэ Бүхэсоюзна научна шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэ Р. Т. Суринов автомат-түхеэрэлгын проект зохёоһон байна. «Сельэлектрын» Москвагай ВНИПИ-гэй мэргэжэлтэ Александр Кривоносов нүхэр Суриновтай һүүлшын хүдэлмэриие хэлсэһэн байна. Энэ шэнэ электростанци Баргажанай аймагай бүхы ажахынуудые электрын элшэ хүсөөр хангаха. Зураг дээрэ: станци соохи түхеэрэлгэ. Роман Тарасович Суринов, Александр Кривоносов хөөрэлдэжэ байна З. ВЕСНИНАГАИ фототекст.

СҮҮДХЫН—1142 ГРАММ

Үдын совхозой дүрбэдэхи отделениин мал адуулагшад болон тугалшад хоорондоо мүрысэжэ, малайнгаа амидын шэгнүүрые дээшэлүүлхын хойноһоо саг үргэлжэ оролдоно.

Степан Банин харууһалжа байһан 120 хашарагуудайнгаа амидын шэгнүүрые үнгэрһэн найман һара соо сүүдхэдээ толгой бүриин 500 граммаар нэмээгээ. Харин августда тэрэ улам һайнаар ажаллажа, малайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ толгой бүриин 1142 граммаар дээшэлүүлбэ. Ондоогоор хэлэхэдэ, дааһан малайнгаа шэгнүүрые жэлэй эхинһээ хойшо 91 центнерээр, тэрэ тоодо августда 42,5 центнерээр ехэ болгобо. Иимэ амжалта өөрөө ерээ бэшэ, нүхэр Банинай һайн ажалай үрэ мүн. Тэрэ хадаа харууһалжа байһан малаа зүбөөр адуулжа, хаһа саг соонь уһална. Үнгэрһэн һарада малынь бэлшээри һайнтай газарта, һүни үдэргүй үргэлжэ өөһэдынгөө ая зангаар эдеэлжэ, уһалжа, хэбтэжэ амаржа байхаар харууһалагдаа бшуу.

Д. ДОРЖИЕВ.

Хориин аймаг.

Николай КАРТАШОВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин гүрэнэй эрдэм-техникын библиотекын директор

СИБИРИИН НОМОЙ ҺАН БАЯЛИГ

Наранай элшээр толорһон гэр

Новосибирскын талмайнуудай нэгэндэ айхабтар һайхан, мантан томо байшан бодобо. Тэрэ гэрэй үргэлжэ шэл хананууд наранда ялалзана. Энэмнай Сибириин соёлой шэнэ түб—СССР-эй Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин гүрэнэй эрдэм-техникын библиотекэ гээшэ. Гушаад мянган дүрбэлжэн метр талмайтай, 9 дабхар энэ байшан Новосибирск хотые шэмэглэнэ. Энэ үндэр һайхан шэл байшан үдэр, һүнигүй нара гэгээ татажа байдаг. Үдэшэндөө эндэ 12 мянган лампочка ялардаг. Библиотекын механизмууд, агрегадууд 200-гаад электромоторой хүсөөр хүдэлгэгдэжэ байдаг. Сэхынь хэлэхэдэ, багахан завод гэхээр.

Газар дорохи 4 дабхартань номууд хадагалагдадаг. Тэндэ тусхай тагууд түхеэрэгдэнхэй. Номуудые өөдэнь гаргаха конвейер бии. Хэрэгтэй газартань, алишье дабхарта номуудые автомадаар дамжуулдаг. Мүн эндэ номуудые буулгаха, өөдэнь гаргаха, хүнүүдэй дээшэ, доошоо ябаха лифтнүүд хүдэлмэрилдэг. Энээнэй ашаар уншагшадай захяа яралтай түргөөр дүүргэгдэнэ. Дээдэ табан дабхартань мянган хүнэй хүдэлмэрилхэ уужам салуу залнууд бии. Тэдэ залнууд уншагшадай мэргэжэлээр ондо ондоо илгагданхай юм. Юрэнхы, физико-математикын, химическэ эрдэмэй, биологиин, медицинэ болон хүдөө ажахын, техникын, гуманитарна эрдэмэй, патент болон техническэ документациин, микрофильмын, совет болон харнин газетэ болон журналнуудай, библиографиин, библиотекэведениин таһагууд боложо хубаарилагдана.

Уншагшадта хэрэгтэй болоо һаань, тэдэнэй схемэ, таблица, чертеж, патент бэшэлгын дансые буулгажа үгэдэгбди. Иимэ хүдэлмэри тон түргэн бэелүүлхэ буулгабаришад манда бии юм.

Сибириин тэг дунда оршодог манай библиотекэ ороной эгээн ехэ номой һан болохо Москвагай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ библиотекэтэй фототелеграфна, телетайпай холбоотой. Уншагшадай эрилтээр хэрэгтэй болоһон номой ямаршье хуудаһан, микрофильмын буулгабари тэндэһээ дамжуулагдажа байдаг.

Уншалгын залнууд, бүхы библиотекымнай таһалганууд тон шэнэ маягай гэрэлээр толоруулагданхай. Библиотекэдэ бүхэли үдэртөө хүдэлмэрилдэг хүнүүд эндээ эдеэ хоол барихадань болохо, аятай зохид эдеэлгын газартайбди.

БИБЛИОТЕКЭ БА ООН

Номойнгоо баялигаар манай библиотекэ дэлхэйн ном хадагалдаг ехэ ехэ газарнуудтай—США-гай конгрессэй библиотекэтэй, Британиин музейн библиотекэтэй, Москвадахи Ленинэй нэрэмжэтэ алдарта библиотекэтэй, Ленинградай Салтыков-Шедринэй нэрэмжэтэ библиотекэтэй нэгэ зэргэдэ байдаг.

Манай библиотекэ «Эрдэм-техникын» гэжэ нэрлэгдээшье һаа, дүрбэн тэгшэ юм. Удхынгаа талаар манай библиотекэдэ үгы ном байхагүй. Эрдэм ухаанайшье талаар номуудай тоо 5,5 миллион боти болонхой. Бүхы номуудай хахадынь хари хэлэнүүд дээрэ суглуулагданхай. Жэл бүри библиотекэмнай 330-аад мянган хэблэлэй хуудаһан хэмжээтэй номуудые абажа байдаг. Тэрэ тоодо хариин номуудые зуугаад мянган хэблэлэй хуудаһан хэмжээтэйгээр абадагбди. Тэрээнһээ гадна, жэл бүри хари гүрэнүүд эрдэм-техникын 4 мянган янзын журналнуудые, СССР-тэ ород хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг бүхы ном болон журналнуудые абадагбди.

Хари гүрэнүүдтэй номоо абалсажа, номойнгоо һангые баяжуулнабди. Дэлхэйн 45 гүрэнэй эрдэм-шэнжэлгын 600 эмхинүүдтэй ном дэбтэрнүүдээ андалдан абалсажа байдагбди. Номуудаа абалсадаг хариин эмхи зургаануудай дунда 200-гаад академи, гүрэнэй библиотекэнүүд, университедүүд, мүн эрдэм-шэнжэлгын 200 гаран эмхи зургаанууд бии. Тэдэнэй дунда атомна элшын комисси (Дани), Плазмын физикын институт (ФРГ), СССР-ые шудалха институт (Финлянди), Канадын национальна музей гэһэнүүд бии.

Манай библиотекэ ООН-ой депозитарна юм. Тиимэһээ Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин бүхы ном һударнуудые түлөөһэгүйгөөр абадаг, эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй хэрэглэхэ арга боломжо олгодог.

Эдэбхитэдэй үнэтэ бэлэгүүд

Элитэ совет эрдэмтэдэй зүгһөө Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделенидэ бэлэглэһэн, олдохоёо шухаг номууд манай библиотекын тусхай баялиг болоно. Наһа барахынгаа урда тээ совет элитэ ехэ түүхэшэн Михаил Тихомиров бүхы наһан соогоо суглуулһан, эртэ урдын гар бэшэгүүдые, хуушанай номуудые, искусствын зохёолнуудые (ородой зурамал бурханууд болон уран зурагуудые) библиотекэдэ бэлэглээ һэн. Тэрэ суглуулга доторнь XIV—XIX зуун жэлнүүдэй хэдэн зуугаад гар бэшэгүүд, хари гүрэнүүдэй XIV—XIX зуун жэлнүүдэй гараар барламар номууд, XIX зуун жэлдэ гүрэнэй эмхи зургаануудай хоорондоо бэшэлсэһэн бэшэгүүдэй буулгабаринууд, XIV зуун жэлэй түрүүшын хахадта пергамент дээрэ барлагдаһан «Друцка Евангелие» гэхэ мэтэ айхабтар үнэтэй түүхын баримтата ном һударнууд бии байха юм. Академик Тихомировай суглуулһан номуудай дунда ороной эртэ урдын литературын бүхы шахуу номууд, эрдэм ухаанда урдань огто мэдэгдээгүй байһан олон тоото бусад гар бэшэгүүд, ном һударнууд, араб хэлэн дээрэхи хэдэн гар бэшэгүүд, пальма модоной набша дээрэ бэшэгдэһэн Абисиниин хоёр гар бэшэг гэхэ мэтэ бии юм.

Турок хэлэ бэшэг шудалдаг мэдээжэ совет эрдэмтэ Сергей Маловай суглуулһан баян библиотекэ 4 мянга гаран хэблэлэй хуудаһан номуудһаа бүридэнэ. Тэдээн соо турок хэлээр эртэ урдын олон тоото номууд, янза бүриин гар бэшэгүүд бии.

«Сибириин түүхэ» гэһэн табан том ном хэблэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан мэдээжэ совет түүхэшэн профессор Николай Устюгов наһа барахынгаа урда тээ үнэтэй сэнтэй номуудаа манда үгөө һэн. Тэдэнь—эрдэмтэд, мэргэжэлтэдтэ айхабтар туһатай, олдохонь шухаг номууд. Манда Сибирь орон тухай—тэрэнэй үнгэрһэн саг, мүн мүнөөнэй байдал тухай—тон баян ном дэбтэрнүүд бии.

Научна мэдээсэлэй түб

Бидэнэр Сибириин, Алас-Дурна хизаарай академическэ 62 библиотекые харгалзажа байдагбди. Номойнгоо баялигые бүридүүлхэ хэрэгтэнь тэдэндэ туһалхын хажуугаар, жэл бүри 200-гаад мянган ном, журналнуудые эльгээдэгбди. Энэмнай эхин уеын туһаламжа болоно. Манай библиотекэ элдэб шэнжэлхы мэдээсэл 300-гаад хэблэлэй хуудаһан хэмжээтэйгээр хэблэжэ байдаг. Эрдэм техникын элдэб һалбарлар библиографиин заабаринуудые согсолдог, Наукануудай академиин Сибирьтэхи отделениин библиотекэнүүдтэ бии байһан хари хэлэнүүд дээрэхи ном һударнуудай каталогуудые хэблэдэг юм.

«Баруун Сибириин ургамал б[...]лон тэрэнэй баялиг» гэһэн ехэ [...] шэнжэлэл хэблэгдэжэ гараа. Ти[...]хэдэ «Сибирь орон Агуехэ О[к]тябриин социалис революциин [...] граждан дайнай үедэ» гэһэн шэ[...]жэлэл бэлдэгдэжэ байна. «Сиб[и]риин нефтиин шухала асууд[ал]нууд» гэһэн шэнжэлхы согсол[бо]ри, Сибириин байгаалиин бая[ли]гуудые ашаглаха хэрэгтэй хо[л]боотой бусад зохёолнуудые х[эб]лэхэ гэжэ хараалан хайбди. Ново[]сибирскын библиотекэ хадаа ш[у]хаг номуудай һан баялиг байх[ын]гаа хажуугаар, библиотекын [...]рэг эрхилхэ, номой түүхэ [...]далха эрдэм-шэнжэлэлгын [хү]дэлмэриин түб болоно. Олон [...]то эрдэмтэд, мэргэжэлтэд [...] бүриин асуудалаар манда хан[...]даг. Манай библиотекэдэ «Си[б]риин библиографиин хүгжэл[...] асуудалнууд» гэһэн эрдэмтэ[...] конференци һаядаа зарлагдаха[...] хараалагдана. Хойто жэлһээ «С[и]бириин болон Алас-Дурна хиза[а]рай эрдэмэй библиотекэн[...] «Хүдэлмэриин дүй дүршэл» гэһэ[н] согсолбори хэблэжэ эхилхэбди.

(АПН).

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ТОГТОҺООР 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ЭДЭНИИЕ ТАНИНА ГҮТ?

Тус фото-зураг дээрэ манай республика дотор Совет засагай түлөө граждан дайнда хабадагшад 1937 ондо буулгагдахай. Хуушаршаһан фото дээрэ бидэнэр зоригтой дорюун шэг шарайтай улаан сэрэгшэдые, партизануудые харанабди. Ерэмадынь дайшалхы хубсаһаа тайлаагүй, сэрэгтэ алба хэхээр хэбэртэй. Урда зэргэдэ һуугаһан хоёр буряад хүнүүдые ажаглыт: нюур шарайнь бусадтаа орходоо бүри тодохоноор харагдана.

Эдэниие, бусадыешье таниха хүнүүдшье манай уншагшадай дунда олдожо болохо. Совет засагай түлөө тэмсэһэн хүнүүдэй дайшалхы зам, хойшонхи хуби заяан тухай хөөрөө хада ехэл һонирхолтой гэжэ һанагдана. Эдэниие таняа хадаа манай редакцида дуулгыт.

ТЭМСЭЛ СООГУУР

Хүн гээшэ ямар нэгэн бэрхэтэй байдалда ороходоо юумэ һанажа ядадаггүй. Павел Васильевич Бахановшье нэгэтэ дайсадай гарта ороһон аад, шадамар бэрхээр мултарһан байха.

— Басанов баянда тамнай нээрээшье адли болошоод байгаалта. Зан абаритнайшье баян хүнэй маягтай байгаа. —гэжэ би тэрээндэ сагаантанай гаража ошоһон хойно хэлэбэ.

— Яахабши теэд?.. Эдэ бузарнуудай гарта орожо, зориһон хэрэгээ бүтээнгүй һалаха аалди?

Нээрээшье тэрэ үедэ Павел Васильевичай хэхэ юумэн ехэ һэн. Хорин найма наһатай залуу хүбүүн Эрхүүгэй областиин Жалгай-Тугнут, Аляата, Шолоото гэжэ нютагуудта үгытэйшүүлэй бүлгэмүүдые эмхидхэхэ даабаритай эльгээгдэһэн байгаа бшуу. Энэ үедэ манай хизаар Колчагай ба сагаан чехүүдэй гарта ороод байһан юм. Нютагай зоной дунда энэ дарлалта гээшэ саг зуурын, тиимэһээ зоригоо мохонгүй, нюдарган баяшуултай тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ шухала гэжэ ойлгуулха хэрэгтэй байгаа. Энэ хүдэлмэриие хүн зоной дунда нэбтэрүүлхэ гэжэ Шолоото ерээд байгаа бидэ дайсадта хүреэлэгдэбэбшуубди.

Бидэ нютагай Басанов баяниие барижа тушаагаад, урдахи зорилгонууд тухайгаа хэлсэжэ байгаа һэмди. Павел Васильевичай отрядые Шолоото гараа гэжэ дуулаһан колчагайхид бэдэржэ хөйноһоомнай орожо ерээ ха юм.

— Басанов хаантнай болохоб? —гэжэ тэдэнэй ахалагшын асуухада:

Таанад хэд юуд болохо зомта? — гэжэ манай Павел Васильевич тэндэһээ дам асууба, зүгөөр тэдэнэй удамаршан болоһон Степка гэжэ бидэндэ урбаһан хүбүүн Бахановые танижашье байгаа һаа хэлээгүй, сагаантаниие яаруулан ошоо бэлэй. Сагаантанай саг зуура илахадань мүнөө түөриһэн Стёпкоёо ехэл шоо үзөө агша һэмди. Дуулбарида тэрэ сагаан чехүүдэй отрядта удаахан алба хэһэн байгаа һэн.

Тэрэ үедэ Павел Васильевич Баханов нютагайнгаа Назаров Н. О., Шулунов Е. П. гэгшэдтэй большевигүүдэй нюуса бүлгэм эмхидхээд, эсер, меньшевигүүдэй хархис хэрэгүүдые зоной дунда ойлгуулха хүдэлмэри хэжэ ябаа һэн. Һүүлээрнь 1919 ондо Баханов Алайрай бурядуудые ударидажа, Улаан Армиин сэрэгшэдэй ерэхэдэ нютагаа сүлөөлөөд, хушуунай революционно комитедые толгойлһон юм. Тиихэдэ тэрэ 27 наһатай ябаа. Үгытэй ядуу айлай бүлэдэ түрэһэншье һаа, энэ хүбүүн тиихэдэ гурбан классай церковно-приходской һургуули дүүргэжэ, юристын мэргэжэлые өөрөө шудалһан, Архангельск шадарай сэрэгэй арын хүдэлмэридэ татагдажа, тэндэ байхадаа нюуса революционно хүдэлмэридэ хабаадалсаһан, февральска революциин болоходо буһалгаа хэгшэдтэй хамта хаанта засагай сэрэгэй урдаһаа бодолсоһон ехэ түүхэтэй хүн ябаа.

Павел Васильевич Бахановай тэрэ үеын намтар ехэ һонин юм. Элдэбын орёо бэрхэ байдалда ороходоо бэлиг ехэтэйгээр тэндэһээ гарадаг һэн. Хэдэн дахин сагаантанай гарта оробошье, аргаа оложо гараһан лэ байдаг бэлэй. 1920-ёод оной үеэр тэрэ 120—130 хүнһөө бүридэһэн сэрэг эмхидхээд, Улаан Армиин зүүлжээ ошоходо нютаг нютагуудай тайгаар үлэһэн сагаантанай бандануудые мүрдэдэг байба. Тиихэдэ Чернов, Разможаев, Заманщиков гэгшэдэй бандидууд хүн зониие, нютаг тосхонуудые үймүүлдэг, һүрдөөдэг байгаа. Илангаяа Голуметь тосхониие ээлхэдэнь ехэ тулалдаан болоһон юм. Эндэ бүхы бандануудай штабынь байгаа. Революцида үһэриһэн янза бүриин хархис нохосууд эндэ сугларжа, буһалгаа хээд, Голуметскэ комиссар Щербаковые алаад, засаг абаһан байна. Энэ хархис хүдэлөөе Павел Васильевичай отряд Иван Гаврилович Смолиной партизануудтай дараһан юм. Һүүлээрнь Алайр, Боохон, Залари нютагуудые сагаантанһаа сэбэрлэжэ, совет засаг тогтоогоо. Эдэ нютагуудай хүн зоной дунда мүнөөшье Павел Васильевичай нэрэ ехэ хүндэтэйгөөр һанагдадаг.

Нэгэтэ зориһон хэрэгээ заабол хүсэндэнь хүргэхэ гэһэн хүн ямаршье бэрхэшээлнүүдэй урда тогтодоггүй. Тэрэ бэеэшье гамнадаггүй. Нүхэр Баханов эгээл тиимэ хүн һэн. Тон залуухан, гуша гаран наһатай ябахадаа бэе муутай болоо бэлэй. Тиигэбэшье 1923—26 онуудта Алайрай аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшээр, 1926—30 онуудта Буряадай республикын Госстрахые эрхилэгшээр, 1930—31 онуудта Буряадай колхозуудай нэгэдэлэй правлениин түрүүлэгшээр ажаллаа һэн.

Бэеынгээ бүри муудахада тэрэ пенсидэ гаража, Шолоото нютагаа ерээшье һаа, миин бэеэ абаад байгаагүй, ниитын хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хабаадалсажа байба. 1937 ондо тэрэ хорото хардалгада орожо, сагһаа урид наһа бараа бэлэй.

Павел Васильевич Баханов богонихоншье һаа, һаруул һайхан наһан соогоо манай Буряад ороной энхэ тайбанай, шэнэ социалис байдалтай болохын түлөө тэмсэһэн намтартай. Энэнь мартагдахагүй.

И. МАРХОКШИНОВ,
1925 онһоо КПСС-эй гэшүүн.
Захаамин.

ПАРТИЗАНУУДАЙ ТҮРҮҮШЫН ГАЗЕТЭ

«Һүүлшын мэдээсэлнүүд» гэһэн гаршаг доро «Бидэнэр Старая Брянь тосхониие эзэлжэ, Шэтын тракт дээрэхи сэрэгтэй холбоо барисаа байгуулбабди» — иимэ үгэнүүдээр партизануудай түрүүшын ба... һүүлшын газетын түгэсхэлэй статья дүүрэнэ. Энэ газетэ 1920 оной февралиин 29-дэ Тарбагатай тосхондо хэблэгдээ юм.

1920 оной январиин 25—30-да Бэшүүр тосхондо Совет засагай түлөө тэмсэл эхилһэн Баруун Забайкалиин ажалшадай съезд үнгэргэгдэбэ. Съезд дээрэ Прибайкалиин Соведүүдэй гүйсэдхэхы центральна комитет һунгагдаба. Өөрынгөө хэблэлэй орган бии болгохо гэжэ түрүүшынгээ зүблөөнүүдэй нэгэндэ Прибайкалиин ЦИК шиидэбэ. Теэд удаан саг соо газетэ хэблэхэ арга олдоогүй юм.

Харин февралиин һүүл багаар «Соведүүдэй ЦИК-эй мэдээсэлнүүд» гэжэ нэрэтэйгээр энэ газетэ хэблэгдэбэ.

Газетэ саарһанай нэгэ нюурта хүхэбтэр шэрээр хэблэлэй хуудаһанай дүрбэнэй нэгэ хубида хэблэгдэнхэй.

Манай гэмшэлдэ, партизануудай газетэ мүнөө болотор олдоногүй. Энэ газетэ тухай мэдээсэл бидэнэр «Известия кафедры прибайкальеведения» гэжэ нэрэтэй газетын түрүүшын номерһоо олобобди. Тэрэниие 1921 ондо Дээдэ Үдэдэ Прибайкалиин арадай университет хэблэдэг байгаа.

Юун тухай партизануудай газетэ бэшэһэн байгааб? Түрүү бэшэг соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: **«Алууршa Семеновой, тэрэнэй удамаршадые үй бута сохижо, тэдэнэй дарлалта, доромжолтоһоо ажалша зониие сүлөөлхын түлөө Прибайкалиин ажалшадай тэмсэлдэ бодожо, улаан туг үргэхэһөө хойшо хоёр һара үнгэрбэ... Тэмсэлэй эхилһээр һара үнгэрөөд байхада «Бүхы засаг — Соведүүдтэ» гэжэ һанал бодолоо, эрмэлзэлгээ элирүүлбэ,...»**

«Иигэһээр урагшаа!

Дайсанаа хүсэд дарахын тула һүүлшын үедэ революционно нүхэд—солдадууд, таряашад, хүдэлмэришэд, ажалша буряадууд бүхы хүсэеэ эршэдэхэ хэрэгтэй.

Прибайкалиин Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедые тойрон жагсагты!

Хүдэлмэришэдэй ба таряашадай депутадуудай Соведүүдэй засаг мандаха болтогой!

Социальна революци мандаха болтогой!»

М. СПЕКТОР.

ШЭНЭ ТЕХНИКУМ

ХҮДӨӨ АЖАХЫН кадрнуудые бэлдэхын тулада СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэһөөр Улаан-Үдын партийно-советскэ һургуули колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ хүдөө ажахын техникум болгогдон хубилгагдаба.

Энэ техникумдэ колхозуудай түрүүлэгшын орлогшонор, отделенинүүдые эрхилэгшэд, үйлэдбэриин бригаданүүдай бригадирнууд, фермые даагшанар болон колхоз, совхозуудай бригадирнууд, фермые даагшанар болон колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы дунда звенонуудые хүтэлэгшэд һургагдаха юм. Иимэ тушаалнуудта гурбаһаа үсөөн бэшэ жэлдэ хүдэлһэн, долоон жэлэй гү, али дунда һургуули дүүргэһэн, мүн дунда эрдэмтэй, дүшэ наһатай болоогүй хүнүүд техникумдэ абтахаар хараалагдана. Дунда һургуули дүүргээгүйшүүл—3 жэлдэ, дунда эрдэмтэйшүүл хоёр жэлэй туршада һураха программатай. Техникумдэ агрономическа болон зоотехническэ отделенинүүд эмхидхэгдээ. Эндэ һурагшад һара бүриин 80—90 түхэригэй стипендитэй байха.

Тус техникумэй һуралсалда Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд һураха юм. Һурахаяа ерэгшэд колхоз, совхозуудһаа эльгээгдэжэ, аймагуудай үйлэдбэриин управленидэ болон КПСС-эй райкомуудта зууршалагдаха, һүүлдэнь областьнуудай хүдөө ажахын управленеэр, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министерствээр документнүүдынь бэлдэгдэхэ болоно.

Техникумдэ орохоёо ерэгшэд шалгалта иимэ гуримаар бариха гэбэл: дунда бэшэ һургуулитайшуул—ород хэлээр (диктант), математикаар (бэшэлгэ, асуулга). Дунда һургуулитайшуул—ород хэлэ ба литература (сочинени), Хими болон математикаар аман һуралтатай.

Техникум дүүргэһэн хүнүүд тусхай дунда һургуули дүүргэһэнэй дипломтой, агроном-эмхидхэгшэ, зоотехник-эмхидхэгшэ гэһэн мэргэжэлтэй болохо юм. Энэ техникум хүтэлбэрилхы тушаалтадые һурган гаргаха байһан тула программадаа КПСС-эй түүхэ, политэкономи оруулалсажа, кадрнуудые политичекэ талаарнь бэлдхэл һайнтай болгохо зорилготой.

Н. ТИХОНЕНКО,
Колхоз, совхозуудта хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй директор.

„Буряад үнэндэ“
бэшэһэнэй һүүлээр

„УНДАА ХАРЯАХА ГЭХЭДЭ“

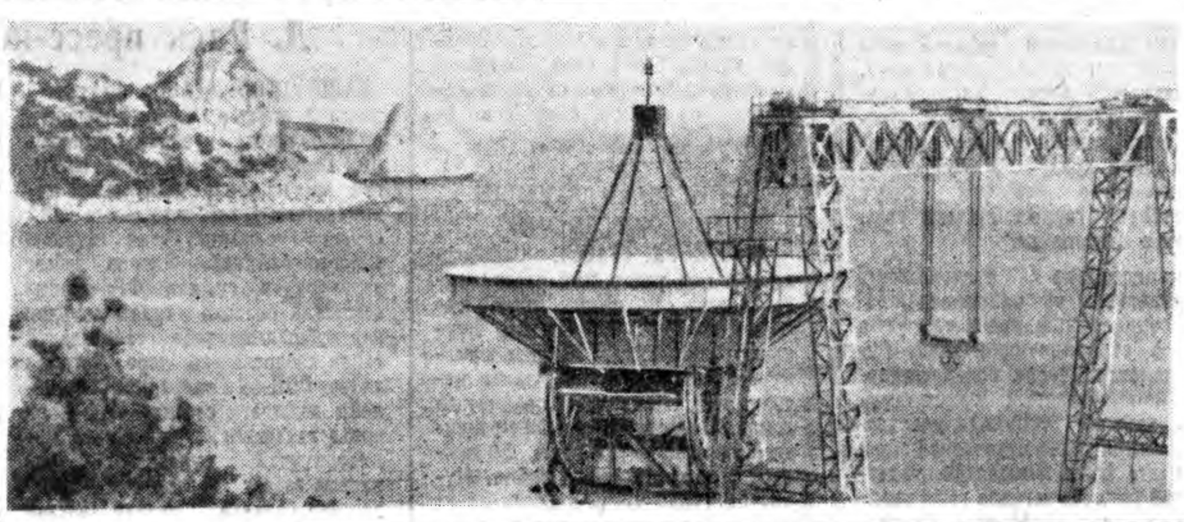
Манай хүдөө бэшэгшэ Ширап Ломбоцыреновэй Хяагтын «Дружба» колхозой хоёрдохи отделениһээ эльгээһэн иимэ гаршагтай бэшэг манай газетын августын 18-най номерто толилогдоһон юм. Тэрээн соо Ехэ-Хүдэриин сельсоведэй Хүнды-Булаг, Ехэ-Нуга, Энхэ-Тала тосхонуудай ехэ аадарай уһанда абтаһан тухай хэлэгдэһэн байгаа. Энхэ-Тала тосхоной худагуудай һандаргагдаһан дээрэһээ хүн зонойнь уһаар дуталдадаг ушарые болюулхын тула түргэн хэмжээнэй абтаагүй байһан тухай шүүмжэлэгдэһэн юм.

Ехэ-Хүдэриин сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Г. И. Полуянов тэрэ бэшэгтэ иигэжэ харюусаа.

«Айлнуудай бууса шадарайнь барилга, тарнмалай үерһөө болоһон гэмтэл, хохидол тусхай комиссяар тодоруулагдажа, госстрахай талаар зарим гарзань тэхэрюулэгдээ. Хамтын худагууд мүнөө бултадаа хүдэлдэг болоо».

СССР-эй Наукануудай академиин Крымскэ астрофизическэ обсерваториин хүсэн түгэс радиотелескоп Крымэй урда эрьеын Сэнхир тохойдо түхеэрэгдээ. Энэ хадаа дэлхэй дээрэхи эгээн лэ эрхим һайн радиотелескопуудай нэгэн юм. Тэрэниие электронно тоололгын машинануудаар хүдэлгэдэг байна. Телескоп холын гэрэлнүүдые шэнжэлхэ арга олгохо байна. Зураг дээрэ: энэ радиотелескоп.

ТАСС-ай фотохронико.

Америкэдэ гэмтэ ябадалтан олошорно

Холбоото Штадуудта гэмтэ ябадалтан ехээр олошороо гэжэ «Юнайтед Стейтс ньюс энд Уорлд рипорт» гэдэг Америкын журнал шууяа татана. Хэблэлэй һониной агентство энэ журналай һүүлэй нэгэ номерто толилогдоһон статьягай хэһэгүүдые уншагшадтаа дурадхана.

Час бүхэндэ нэгэ хүн алуулна... минута бүхэндэ хүсөөр болоно... секунда бүри тонуул... минута бүридэ—автомобиль хулгайлна. Холбоото Штадуудта мүнөө минута бүридэ аюултай табан гэмтэ ябадал хэгдэнэ. Гэмтэ ябадалай тоо улам олошоржо байна.

Мүрдэлгын федеральна бюро (ФБР) жэл бүхэндэ гаргадаг тоосоогоо июлиин 28-да тунхаглаа. Тэндэ иимэ тоонууд абтаһан байна. 1965 оной сасуулхада, гэмтэ ябадалай тоо 6 процентээр олон болоо һаа, үнгэрһэн табан жэлэй туршадахи ниитэ тоо 46 процентээр олошороо гэжэ тэрэ тоосоон соо хэлэгдэнэ. Ондоогоор хэлэбэл, Холбоото Штадуудта гэмтэ ябадалай тоо хүн зоной тооһоо 6 дахин түргөөр олон болоһон байна.

Илангаяа олон гэмтэ ябадал баруун зүгэй штадуудта ушараа. Нёдондо жэлтэй сасуулаа һаа, зүүн хойто штадуудта гэмтэ ябадал 8 процентээр олошорһон аад, баруун штадуудта 10 процентээр нэмэһэн байгаа.

Томо томо хотонуудта тиимэ баримта олон дайралдана. Энэ талаар Лос-Анжелос суутай юм. Тэрэнэй удаа Майями хотые нэрлэхэ зэргэтэй.

1960 онтой сасуулбал, аюултай гэм хэһэнэй түлөө тушаагдаһан хүнүүдэй тоо 33 процентээр олошорһон байна. Хуулиин наһа гүйсөөгүй хүбүүдэй хэһэн гэмтэ ябадал 47 процент хүрэтэр олошорһон байха юм. Харин нёдондо жэл гүрмэдэ хаагдаһан бүхы хүнүүдэй табанай нэгэ хубинь хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүд байгаа.

Бүхы гэмтэдые тус тустань иигэжэ харабал, нёдондо хүсөөр болголго 9 процент, жэжэ хулгай — 8 процент, хүниие алалга, зэбсэгтэ добтолго, суурга эбдэжэ оролго, тонуул—6 процент, автомобиль хулгайлга 5 процентээр олошорһон.

«Эдэ гэмтэ ябадалнууд—ороноймнай байдалай доройтоһые харуулна. Манай гүрэн ехэл бэрхэтэй байдалда ороод байна даа гэһэн тобшолол полицида 30 жэл ажаллахадаа хэһэн байнаб»,—гэжэ Нью-Йоркын полициин ахалагша инспекторэй туһалагша Карл Тейлор хэлэнэ.

«Бидэ мүнөө ехэл хүндэ байдалда ороод байнабди. Алуур дээрмэһээ бэеэ хамгаалхын тула юрэдөөл гэрэйнгээ үүдэ бүхөөр шэбхэдээд лэ байхаһаа ондоо юумэн үгы,»—гэжэ Чикаго хотын полициин Орландо Вильсон хэлэнэ.

«Гэмтэ ябадалай булангир долгин манай обществын ажабайдалда бодото аюул тохёолдуулжа байна»,—гэжэ Лос-Анжелосай адвокат Эвилл Янгер тэмдэглэнэ. «Гэмтэнэй шэрүүн аяг ааша тэсэхын аргагүйгөөр дэлгэрнэ»,—гэжэ гэмтэ ябадалтай тэмсэхэ сенадай комиссиие толгойлогшо сенатор Джон Маккелан тусхайлан тэмдэглэнэ.

«Гэмтэ ябадалһаа боложо. оронойнгоо байдалай доройтоһые» Нью-Йоркын полициин инспектор Тейлор иигэжэ зураглан харуулна:

«Жэшээ болгон Нью-Йорк хотые абаял даа. Эндэ гэмтэ ябадалай жэл бүри улам олон боложо байһые өөһэдөөшье хаража мэдэжэ байнат. Теэд энэмнай гансахан Нью-Йоркын доройтолго бэшэ бшуу. Энэ хадаа бүхы ороной доройтолго мүн. Америкын ямаршье ехэ хотодо дээрмэшэд дүүрэн. Улам һүжэржэ байгаа зэрлиг муухай аашанууд гудамжадашье ябаһан, гэртээшье, ажалдаашье байһан хүнүүдтэ аюул ушаруулжа магад. Олохон хотонуудай эхэнэрнүүд харанхы болоһон хойно газаа гарахаяа айна. Теэд зүб тиигэнэ. Хүсөөр буляаха, харата муухай добтолго, зэрлиг муухай ааша гаргаха гэхэ мэтэ ябадалнууд олошорно. Америкэдэ урдань иимэ зэрлиг ааша үсөөншэг үзэгдэдэг һэн. Харин мүнөө хуули ёһо, гурим гээшые сахихаяа, хүндэлхэеэ болёод байнал.

Хотын үгытэй зоной байдаг хубинуудта олон эхэнүүд бүхэли үдэртөө хүдэлмэри хэнэ. Тэндэ үхибүүд харууһагүй үйлсөөр зайгуулдадаг. Үхибүүд архи ууж һураад, мэхэ гохо гаргана, бандит болоно, миил шуһа жүрөөдэн, гэмтэ ябадал хэнэ».

(АПН).

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Хуурмаг һунгалта

Урда Вьетнамай учредительнэ суглаае һунгалгаар сентябриин 11-дэ генерал Ки «ехэ илалта туйлаа» гэжэ байжа американска буржуазна хэблэл һүхирэлдэнэ. Энэ шууяатай кампанида Сагаан байшаншье оролсоо. Президент Джонсон средада журналистнуудай урда үгэ хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ: Урда Вьетнамдахи «һунгалтада» хүн зоной олоороо хабаадаһан ушар Сайгоной засагаархидта «этигэл найдабари үзүүлһэн ябадал» болоно, «бидэнэй тэндэ хэжэ байһан юумые» урда-вьетнамайхидай һайшаадаг байһые гэршэлнэ.

Вьетнамай асуудалаар Вашингтонһоо хэлэгдэһэн үгэнүүдтэ дэлхэйн хүн зон үнинэй этигэхэеэ болинхой. Ээрхэг түримхэйшүүлэй, тэдэнэй табиһан хүнүүдэй хиналта доро байдаг нютагуудта, Урда Вьетнамай зарим хубида үнгэрөөшэ воскресениин үдэр эмхидхэһэн уршагта ябуулгадаа американска политигууд олон хүниие элсүүлжэ шадаагүй.

Урда Вьетнамай хүн зониие һунгуулиин урна худар һайн дураар ерүүлжэ шадахагүйгөө вашингтонойхид, сайгонойхид мэдэһэн байгаа. Генерал Ки буугай туһаламжаар һунгагшадай дуу хуряажа абаха гэжэ шиидээ. Тиигээд хахад миллион шахуу солдат ба полициин сагдаанар элсүүлэн табигдаһан. Дуугаа үгэлгын эхилһэн, дары зэбсэглэмэл солдадууд һунгуулиин участогууд тээшэ хүн зониие намнажа захалһан байна. Полициин сагдаанарай һууһан сэрэгэй ашаанай машинанууд Сайгоной үйлсэ гудамжануудаар харайлган, дайралдаһан лэ бүхы хүнүүдые дуугаа үгэдэг газарнууд тээшэ шэрэжэ абаашаа.

Тиигэбэшье һаань, Урда Вьетнамай олохон хүнүүд хуурмаг һунгалтада хабаадахагүй гэжэ али болохо аргаар оролдоһон байна. ЮПИ агентствын дамжуулһан мэдээнэй ёһоор, энэ «һунгалтада» Гуэ хотын һунгагшадай 30 хүрэхэгүй процентнь хабаадаа. Иимэ ушар байдал ондоошье хото городуудта үзэгдэбэ. Ханойн «Нян Зан» газетын бэшэһэнэй ёһоор «һунгалтада хабаадагшадай тоо үгтэһэн дуунуудые тоолоһоной үндэһөөр бэшэ, харин түбэй тагнуулай захиргаанай агентственүүдэй дэбтэрнүүдһээ юрэл буулгажа абтаһан байна». Урда Вьетнамай сүлөөлэгдэһэн нютагуудта 10 миллион үлүүтэй хүн зоной ажаһуудагые, харин американецуудай мэдэлэй районуудта—4 миллион хүрэхэгүй зоной ажаһуудагые хараада абабал, американска булимтарагшад ба тэдэнэй дахуулнууд урда зүгтэ һуурижалтай зоной багахан хубиие «һунгалтада» хабаадуулһан болоно.

Тиин һунгалтын нэрэ зүүһэн ябуулгань дүүрээ. Американска номнолшод «һунгагдамал засаглагшадай» нэрэ хэргэмые хүлһэншэ хархис Нгуен Као Ки гэгшын бүлэгтэ олгохо гэжэ оролдоно. Теэд «учредительнэ суглаанай» халхабшаар хари газарай түримхэйшүүлдэ, тэдэнэй дахуулнуудта эсэргүүсэн бодоһон Урда Вьетнамай арад зоной бүгэдэ ниитын тэмсэлые болюулжа шадахагүй байһые вашингтонойхид ойлгоно. «Вашингтон Пост» газетын корреспондентын һаяхан мэдээсэһэнэй ёһоор, Сайгондо мүнөө хэгдэжэ байгаа бэлэдхэл хадаа «ноябрь соо США-да конгрессэй һунгалтын болоһоной һүүлээр Урда Вьетнамдахи американска сэрэгэй ябуулга улам үргэдхэхэ» түсэбэй табигдажа байһые гэршэлнэ. Урда Вьетнамдахи американска сэрэгэй тооё горитойгоор олошоруулха бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан тухайда тэрэ газетэ бэшэнэ.

Американска түримхэйшүүл, Сайгондохи тэдэнэй туһамаршад хэдышье хүсэлэлгэ гаргаа һаа, зэбсэгэй хүсөөр, хуурмаг мэхэ гохоор Вьетнамай арад зониие мэдэлдээ өөрүүлжэ хэзээшье шадахагүй.

Араб оронуудай бэрхэтэй асуудалнууд

Араб оронуудай лигиин сесси һаяхан Каирта боложо дүүрээ. Тэрээндэ олонхи араб гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хабаадажа, бүхы Араб Зүүн зүгэй арадуудай шухалада тоолодог хэдэ хэдэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тэдэнь Палестинын асуудал, Израильда сэрэгэй ба мүнгэн туһаламжа үзүүлдэг баруун гүрэнүүдтэй араб оронуудай харилсаан тухай, Йеменэй Араб Республикада эсэргүү Английн империалистнуудай ээрхэг түримхэй ябуулга тухай асуудалнууд болоно.

Мүнөө Йеменэй талаар тохёолдоһон байдал араб оронуудтахи бүхы түрүү үзэл бодолтой зоной һанаа сэдьхэлые ехээр зобоожо байна. Дүрбэн жэл үргэлжэлһэн дотоодын хёмороон, энэ багахан республикада баруун тээхи ехэ гүрэнүүдэй зүгһөө таһалгаряагүй хэгдэдэг хашалга араб оронуудтахи тон бэрхэтэй асуудалнуудай нэгэн болонхой. 1962 оной сентябриин 26-да Сана хотодо болоһон, хаанай засагта эсэргүү урбалта Йемениие дундада зууни жэлэй барга байдалһаа сүлөөлөөд, феодальна хархис хүсэнүүдэй түшэг гэлсүүлдэг энэ орон дотор үндэһэн хубилалтанууд бэелүүлэгдэхэнь ха гэһэн этигэл найдабари йемен арадай, тэрэшэлэн Урда Аравиин бусад арадуудай дунда үүсхээ бэлэй. Гэхэ зуура Йемендэхи революционно ябуулганууд Аравиин княжествануудай, хан түрын ноёд түшэмэдые, баруун оронуудай нефтиин баяшуулые ехээр айлгаа.

Йеменэй асуудалаар шанга тэмсэл боложо эхилһэн байна. Йеменэй арад зон бүхы орон дотороо революционно засаг түрэ байгуулжа шадаха гү, али тэрэнэй дайсад шэнэ республикые үгы хэхэ гү гэһэн асуудал гараһан. Арабуудай Нэгэдэмэл Республика сэрэгүүдээ эльгээжэ, йемен арадта туһалаа. Хаан засагай талынхидай ба республиканецуудай хоорондын зэбсэгтэ хёмороон нэгэ үе һуларан бууража, нэгэ үе шэнэ хүсэтэйгөөр дэбэрэн гаража байһанаа бүхы араб оронуудта хабаатай хүшэр асуудал болон һужэрөө. Энэ хёмороондо хаанай засагай тала баригшадые дэмжэдэг Саудовска Арави, республиканецуудта туһалдаг ОАР татагдан оронхой. Дүрбэн жэлэй дайнһаа уламжалан, тус ороной политическэ, экономическа байдал тон хүшэр болоо.

Империалистнууд энэ орон доторхи угсаатанай хоорондын зүришэлдөөе али бүхы аргаар дэбэргэнэ. Хүршэ байдаг Урда Аравиин хархис федерацида эшээлһэн английска колониальна сэрэгүүд Йемендэ эсэргүү зэбсэгтэ зүришэлдөө ходо тухиран үүдхэнэ. Англичанууд һүүлэй үедэ ЙАР-ые сэрэгэй хүсөөр хашажа, гасажа байнхай. Британиин сэрэгүүд хилэ шадархи йемен тосхонууд худар ходо буудана. Гэхэтэй хамта Английн сэрэгүүд Йеменэй богоһо дээрэ—Бабэль-Мандебскэ хоолойдо—ехэ авианосецой хабаадалгатай маневрнуудые һаяхан хэбэ. Урда Аравидахи английска колониальна засагаархид Йементэй хилэлдэг федерациин хилэнүүдые һаяхан хаагаад, энэ оронтой худалдаа наймаа хахые огтолон хорибо. Экономическа иимэ гасалан үзүүлхэдээ, Йемениие һуларуулха, тэрэнэй экономикые задагайруулха зорилготой байна. Англичанууд ямар ушарһаа һүүлэй үедэ Йеменэй Республикые иимэ ехээр хашадаг болооб гэхэдэ, Вильсонэй правительство Адендэхи сэрэгэйнгээ баазые 1968 ондо нүүлгэн гаргахабди гэһэн найдуулгынгаа болзорой гүйсэхэ хүрэтэр Аравиин урда зүгтэхи байдалые өөһэдынгөө ашаг туһада хубилгаха һанаатай. Тиимэл ушарһаа лондонойхид Саудовска Аравиин король Фейсалтай холбооридоно. Йеменэй Республика шадар абаашагдаһан «Лайтнинг» гэжэ сэрэгэй самоледууд ба бусад зэбсэг хэрэгсэлнүүдые Саудовска Аравида үгэнэ.

Тиимэһээ Йемендэхи, тэрэнэй хилэ дээрэхи байдал тон түгшүүрилтэй байһаар. Араб түбиин түрүү оронууд, эгээн түрүүндэ ОАР, Йеменэй асуудалые эбэй гуримаар шиидхэхэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргана. Энээнииень юун гэршэлнэб гэхэдэ, Джиддинскэ хэлсээ дүүргэдэг болохо зорилгоор Саудовска Аравиин ба Египедэй түлөөлэгшэд Кубейтын зууршалгаар һаяхан уулзаа.

Арадуудай хоорондын алалсаа хюдалдаа болюулхын тула, Йеменэй асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхээр Каиршье, Санашье бэлэн байна. Зүгөөр Йеменэй арад зон, тэрэнэй ханинар республикынгаа революционно түйлалтануудые хамгаалха, дундада зуунай үеын буруушаагдан унагаагдаһан ёһо гуримуудые һэргээхэ һэдэлгэдэ эрид шанга харюу сохилто үгэхөөр шиидэнхэй.

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКОВ.
(ТАСС).

Индира Ганди үгэ хэлэбэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин премьер-министр Индира Ганди сентябриин 16-да Аллахабадта болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, Индиин правительство бүхы оронуудтай, тусхайлан хэлэбэл, хүршэнэртэеэ хани ёһоной харилсаатай байхые үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ гэбэ.

Ганди Индиин мүнөөнэй гадаадын политикые үмөөрөөд, Неругэй хараа бодолһоо арсана гэһэн баталамжые буруушааба. Шухала болоод байгаа һаань, оронойнгоо ашаг туһын тула, ямаршье сагта энэ политикадаа правительствамнай хубилалта оруулжа болохо гэжэ мэдүүлбэ.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXI СЕССИИЕ УГТУУЛАН

ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ XXI сесси Нью-Йоркдо сентябриин 20-до нээгдэхэ юм. Энэ сесси болбол урган олониитын анхаралые хэдэн һарын туршада татаха байха. Олониитын ниигэмэ һонирхохонь ойлгосотой. Ушар юуб гэхэдэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци болбол эдэбхитэй политическэ тэмсэлэй гуламта гээшэ. Энэ уласхоорондын организаци эгээн олон түлөөлэгшэтэй юм. Тэрээндэ 117 оронууд оролго. ООН эб найрамдалые тогтонижоруулха, арадуудай аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ горитойхон үүргэ дүүргэхэ үялгатай. Уласхоорондын энэ организацин һула ба дутуу дундатайшье һаань, тэрэнэй үргажа байһан арга боломжые хэрэгсээгүй гээшэ буруу болохо. Юуб гэхэдэ, 1945 ондо байгуулагдаһанһаа хойшо ООН-до оролдогоронуудай тоо 2 дахинһаа үлүүгээр олошоро. Тииһэдээ гол түлэб Ази, Африкын залуу гүрэнүүд оролсоһон байха юм. Империализма эсэргүүгээр, ээрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүүгээр, эб найрамдалай, бүхы арадуудай аюулгүй байдалай түлөө тэмсэдэг гүрэнүүдэй фронт ООН-до үргэдөө. Советскэ Союз эдэ хүсэнүүдые жагсаан нэгэдүүлхэ гэжэ саг үргэлжэ эрмэлзэдэг байна. Имагтал иимэ аргаар лэ ээрхэг түримхэй добтолгые болюулха, бүгэдэ ниитын эб найрамдал тогтонижоруулха зэбсэг байһан ООН-ой үүргые дээшэлүүлжэ болохо юм.

Мүнөө XXI сессиин хэлсэхэ зүйлнүүдтэ 100 гаран асуудал табигдаад байгаашье һаань, эдэнь бултадаа шухала гэхын аргагүй. Сессинүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ хэрэгтэ хэрэггүй олон асуудалнууд,- тэрэшэлэн зорюута унжагайруулха асуудалнууд табигдадаг байна гэжэ дүршэл харуулна. Зүгөөр олониитые эдэ асуудалнууд хүлгүүлнэ бэшэ. Түрүүшын зэргэдэ эгээн лэ шухала асуудалнууд табигдахань дамжаггүй. Эдэ асуудалнууд али нэгэн талаараа гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ империалис ёһоор хабаадалгые болюулха, буу зэбсэг түргөөр бүтээн гаргаха ябадалые һуладуулха, тиигээд болюулха, бузар муухай колониальна гуримай, үнгэ шарай илган мүлжэхэ ябадалай үлэгдэлнүүдые усадхаха хэрэгтэй холбоотой юм.

Генеральна Ассамблейн XXI сесси уласхоорондын түгшүүрилэй эрид хурсадаад байһан үе сагта зарлагдахань. Ушар байдалай аюултайгаар хурсадаһанай шалтагаанууд һайн элитэ. Энэ хадаа США-гай бүтэшгүй хараа шугам, Вьетнамда эсэргүүгээр Американ хэһэн дээрмэшэн ёһоной ээрхэг түримхэй дайлалго, гүрэнүүд болон оронуудай дотоодын хэрэгтэ империализмын хабаадалгын шангадалга мүн болоно.

Иимэ эрхэ байдалда гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ хамааралсахагүй, тэдэнэй бэеэ даанхай байдалые хамгаалха тухай декларацин ямараар дүргэгдэжэ байһан асуудал ехэ удха шанартай болоно. Энэ деклараци ассамблейн нёдондо жэлэй сесси дээрэ Советскэ Союзай үүсхэлээр абтаһан юм гэжэ һануулая. Энэ шухала документ дотор зэбсэгтэ хүсэнүүдээрээ хамааралсаха онсо ехэ аюултай юм гэжэ онсолон тэмдэглэгдэһэн. Бүхы арадууд бүрин сүлөөтэй, өөрынгөө политическэ, экономическа, социальна болон культурна талаараа хүгжэхэ харгы замаа сүлөөтэйгөөр өөһэдөө тодорхойлхо бүрин эрхэтэй юм гэжэ тэрээн соо хэлэгдэһэн байгаа.

Энэ асуудал колониализмые, расизмые бүрин усадхаха тэмсэлтэй нягта холбоотой. Империалистнууд, колонизаторнууд энэ зорилгые шиидхэлгэдэ зэрлигээр эсэргүүсэнэ. Колониализмын дарлалта доро 40 миллион шахуу хүн үшөөл байһаар. Энээнтэй эбсэжэ болохогүй. Колониальна оронуудта, арадуудта бэеэ даанхай байдал олгуулха тухай 1960 ондо абтаһан декларацие хүсэд дүүрэнээр бэелүүлхын тула бүхы антиимпериалистическэ, антиколониальна хүсэнүүдэй нэгэдэмэл, үсэд шанга тэмсэл хэрэгтэй.

Антиколониальна асуудалнууд сессиин хүдэлмэридэ ехэ һуури эзэлхэнь сохом. ЮАР-та, Урда Родезидэ, Португалиин колонинуудта расистнууд болон империалистнуудай эсэргүүсэлтые бута сохихын тула шууд сэхэ хэмжээнүүд хэрэгтэй юм. Расистнууд болон империалистнуудай гол түшэглэл США-гай толгойлдог империализмын сэрэгэй бүлэглэлнүүд мүн. США болон НАТО-да хабаададаг тэдэнэй союзнигууд ООН-до үнэн сэхэ байнабди гэжэ ушар бухэндэ хэлэдэг. Теэд бодото дээрээ тэдэнэр уласхоорондын организациин ёһо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэдэг, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые хэрэгсээдэггүй юм.

США болон баруунай бусад оронууд ООН-ой шиидхэбэринүүдые зорюута дүүргэдэггүй. Африкада национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахадань, расистнуудай, колониальна ёһо гүримэ эдэбхитэйгээр туһалдаг байна. Энэ ушар олон баримтануудаар баталагдана. Жэшээлхэдэ, США-гай болон бусад баруунай оронуудай толгойлдог шэнэдхэн байгуулалгын ба хүгжэлтын уласхоорондын банк Португалида 30 миллион доллар, ЮАР-та—20 миллион доллар мүнгэ урьһаар үгэһэн.

Сесси дээрэ урдань абтаһан шиидхэбэрин ёһоор буу зэбсэг хураалгын олон янзын асуудалнууд харагдаха байна. Эндэ хамаг юумэн хүү бүтэшэхэ зэбсэгэй ханажа болохогүй. Уласхоорондын түгшүүрил, Вьетнамда хэһэн Америкын ээрхэг добтолго буу зэбсэг хураалгые гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгын туһа нэмэри болоһо үгэхэгүйһөө ойлгосотой. Теэд энэ ушар буу зэбсэг бүтээн гаргахые хорихын түлөө, энэ талаар зарим шухала хэмжээнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ ябадалһаа арсаха гэһэн удхатай гү? Үгы. Тиимэ хэмжээнүүдые абажа болоно.

Тэрэ саанаа энэ асуудалаар Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай үүсхэлэб найрамдалда дуратай олон гүрэнүүдэй зүгһөө эршэ ехэтэй дэмжэлгэдэ хүртэнэ ха юм.

Энэ талаар ядерна буу зэбсэг тараахагүй тухай асуудал хойшолуулашагүй асуудал болонхой. Энээн тухай Генеральна Ассамблей үгэеэ хэлэһэн байна. 1965 ондо тэрэ аша үрэ ехэтэй, уласхоорондын договор баталхын тула бүхы хүсөөрөө оролдохыень правительствануудые уряалһан юм. Тиимэ договор зохёон байгуулха хэрэгтэ буу зэбсэг хураалгын 18 гүрэнүүдэй комитедтэ США болон тэрэнэй дахамалнууд эсэргүүсэһэн байна. Тэдэнэр Баруун Германие ядерна зэбсэгтэ хабаадуулха аюултай түсэбһөө арсаха дурагүй. Баруун Германи Америкын империалистнуудай Европодохи гол түшэг тулгууриинь ха юм. Генеральна Ассамблей бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһые хүтэлбэри болгон, энэ асуудалаар өөрынгөө бата үгые дахинаа хэлэхэ ёһотой.

Америкын миллионһоо олон солдадуул болон офицернүүд харин оронуудай газар дээрэ байрлаһан сэрэгэй баазануудаар таранхай. Эдэ баазанууд болбол уласхоорондын түгшүүрэлэй гол шалтагаанууд нэгэн. Эгэл тиимэ дээрэһээ эсэсэй эсэтэ харин сэрэгэй баазануудые усадхаха гээшэ шухала болоно. Энээниие дэмжэн, олон гүрэнүүд һанаагаа хэлээ. Колонито газар дээрэ сэрэгэй баазануудые усадхаха гэһэн эрилтэ ООН-ой Генеральна Ассамблейшэ нёдондо табиһан юм. Энээнһээ урда бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй Каирта болоһон конференци иимэ тобшолол хэһэн юм: «сэрэгэй баазанууд оронуудта баалалта хахэ, тэдээниие сүлөөлхэ ба хүгжэхэ замда һаад хэхэ зэбсэг гээшэ».

Тэрэшэлэн ядерна буу зэбсэггүй зононуудые байгуулха, национальна хилын сааугуур ядерна буу зэбсэгтэй самолёдуудай ниидэлгые хорихо, Москвада баталагдаһан договорые газар доро ядерна туршалта хорихо тухай хэмжээгээр намаэха, мүн бусад хэмжээнүүдые бэелүүлхэ тухай асуудалнуудые шиидхэлгэ уласхоорондын байдалые һайжаруулха хэрэгтэ туһалха байна.

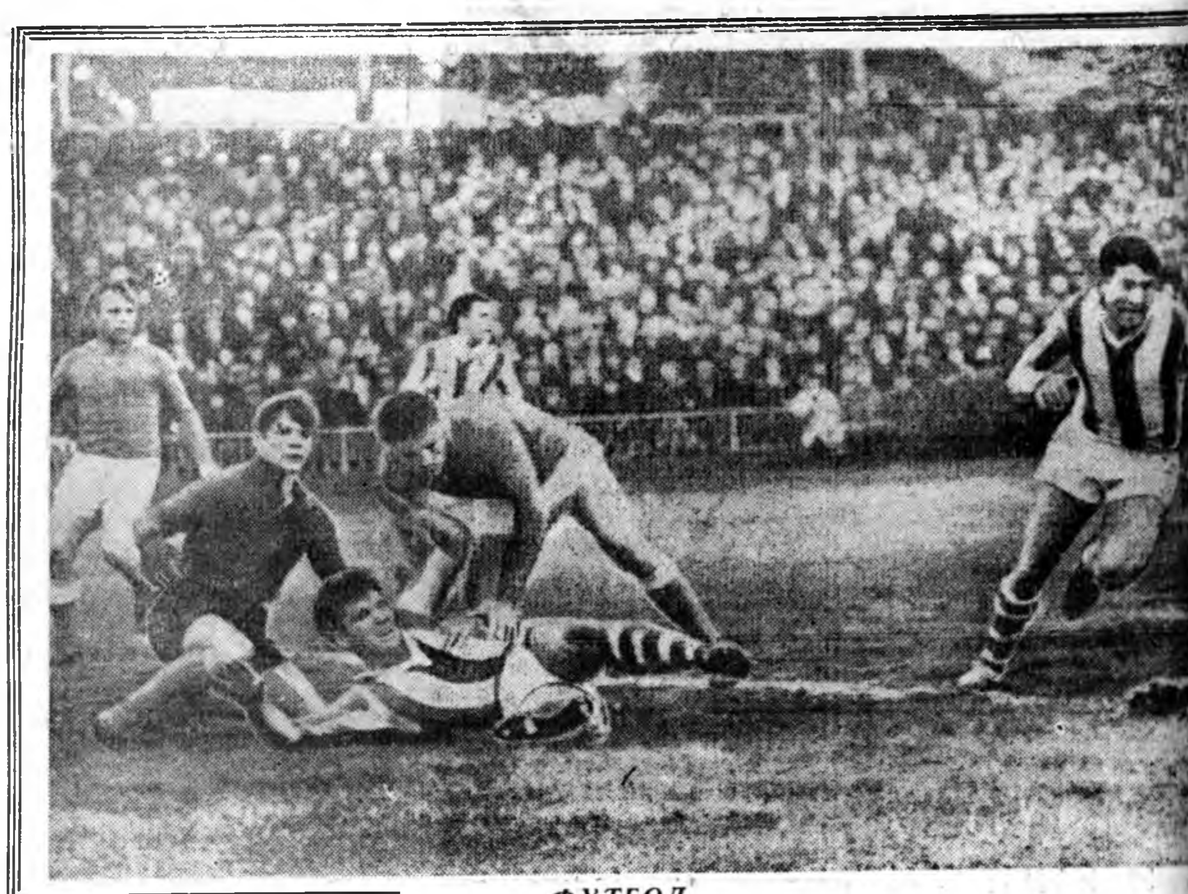
Генеральна Ассамблейн сессиин зүбшэхэ зүйлнүүдтэ хүгжэжэ байһан оронуудай экономическа ашаг туһые хамгаалха тухай бүлэг асуудалнууд табигдаха. Эдэ асуудалнууд эдэбхитэй арсалдаануудые үүдхэхэ байха.

ООН бүхы оронуудые хабаадуулха уласхоорондын бодото организаци байһан туладаа Европодо эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түшэг тулгууринуудай нэгэн болохо ГДР шэнги оронуудай ООН-до хабаадаагүй байһан ушарые алад гаража шадахагүй. Сессидэ хабаадагшад иимэ гуримгүй байдалые хараадаа абахал бэзэ. Тэрэшэлэн ООН-до КНР-эй хуулита эрхэнүүдые байгуулха тухай асуудал үни хада шиидхэхээр болонхой.

Энэ организациин генеральна секретарь У Танай энэ жэлэй ноябрьда түлөөлэлгынь болзорой үнгэрхэтэй дашарамдуулан, энэ тушаалһаа бууха тухай тэрэнэй шиидхэбэри ООН-ой гэшүүдэй үмэнэ шэнэ асуудал табина.

Сесси дээрэ олон асуудалнуудаар шанга тэмсэл болохо байха. Энэ тэмсэлэй аша үрэ болбол уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэхэдээ эб найрамдалда дуратай, антиимпериалистическэ хүсэнүүдэй хэр зэргэ нэгэдэнги, үгэеэ ойлголсохотой байһанһаань дулдыдаха юм.

И. ЛАПИЦКИЙ.
(ТАСС).

ФУТБОЛ

„СЭЛЭНГЫН" ҮШӨӨ НЭГЭ АМЖАЛТА

Үнгэрһэн амаралтын үдэр футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлхын тула «Б» классай мастернуудай дунда боложо байһан наадანай ээлжээтэ уулзалганууд үнгэрэгдөө. Улаан-Үдын түб стадион дээрэ манай иишэ айлшаар ерэһэн Киселевск городой «Труд» командынхид Буряадай футболистнуудтай уулзаба. Тус командын футболистнууд «Б» классай мастернуудай дунда түрүүшынгээ жэлдэ наадажа ябаһан. «Сэлэнгэ» команда тэдэнэй талмай дээрэ наадаяа үнгэргэхэдөө, 3:0 гэһэн тоотойгоор шүүһэн юм. Тэрээнһээ гадна, Киселевскын футболистнууд зургаадахи зоно соогоо оройдоол 12 очкотой эгээ һүүлшын һуурида ябана.

Амаралтын үдэр Улаан-Үдэдэ үүлэтэйшэгшье һаа, һалхигүй, футбол надахада зохид байгаа. Стадиондо хүн зон олооро суглараа. Судьягай шэбшүүр дуугаржа, наадан эхилнэ. Абаһаар манайхид добтолжо ороно. Айлшадай ворота руу хэдэн бүмбэгэ сохигдоошье һаа, һанаһанда хүрэнэгүй. Тиигэжэ манайхидай забда залигүй добтолжо байтар айлшадай хамгаалагшадай нэгэн воротадаа дүтэхэнэ гараараа наадажа, 11 метрэй ялын бүмбэгэ сохюулха болоно. Тэрэнииень дүүргэхэ болоһон А. Жуйков эршэгүй һулаар сохижо, бүмбэгэнь вратариин гарта орошоно.

Энээндэнь манайхид дураа гутабашье, айлшадай дахин амяа абаха сүлөөгүйгөөр добтолжо ороно. Угайдхадаа «Сэлэнгын» зарим хамгаалагшад добтологшодтойгоо хамта тэдэнэй воротада хүрөөд эрьенэ. Манайхид талмайн баруун талада ялын бүмбэгэ сохихо болоно. Хажуу тээшээ сохигдоһон тэрэ бүмбэгые айлшадай воротада дүтэхэнэ байһан «Сэлэнгэ» командын зүүн захын хамгаалагша А. Котельников эршэтэйхэнээр сохижорхино. Бүмбэгэнь айлшадай хамгаалагшадай толгой дээгүүр үнгэрөөд, воротаруунь орошоо. Амжалтадаа урмашаһан «сэлэнгынхид» дахин добтолгодо ороно. Теэд тэдэнэр айлшадай хамгаалагшадта хүрөөд лэ гэдэргээ гүйлдэнэ. Тиигэжэ байтараа манай хамгаалагшад алдуу гаргажа, бүбэгэ абаһаар урагшаа сүмэрэн ороһон «Труд» командын гол добтологшые алдажархина. Тэрэнь гүйжэ гараһаар манай вратарьтай ганса гансаараа үлэхэдөө, эршэтэйхэнээр бүмбэгэеэ сохижо, наадანай тоо 1:1 болгожорхино.

Тиигэжэ урагшагүйдэбэшье, манай футболистнар добтолһоор. Баруун захын добтологшо нүхэр Ершов дундуур наадагшадай нэгэнһээ бүмбэгэ абамсаараа хорёод метрэй зайһаа дээхэнүүр шангаханаар сохижо тоо нэмээбэ. Һүүлдэнь 2 минутын үнгэрөөд байхада, мүн лэ тэрэ Ершов айлшадай воротада дүхэнэ баруун захаһаа сохигдоһон бүмбэгэ тодожо абамсаараа; габшагай солбоноор өөдөө һүрэн толгойгоороо сохижо, хоёрдохи бүмбэгэеэ оруулжархёо. Тиигэжэ наадანай түрүүшын хахад 3:1 тоотойгоор дүүрэбэ.

Наадანай хоёрдохи хахад түрүүшынхидээ орходоо һулашагаар үнгэрөө. Тоо нэмээмээр арга боломжонуудай байгаашье һаа, манайхид тэрэниие хэрэглэжэ шадаагүй. Гансал наадანай дүүрэтэр 14 минутын үлөөд байхада Б. Крыласовай ябаһан холохонһоо бүмбэгэеэ эрьелдүүлэн сохиходо, воротаһаа гаража зааһуур үнгэрхэнь гэжэ мэхэлэгдэһэн вратарь тоо нэмүүлжэрхёо. 4:1 гэһэн тоотойгоор Буряадай футболистнууд шүүжэ, наадан дүүрээ.

«Сэлэнгэ» ээлжээтэ наадаяа сентябриин 24-дэ Благовещенск городой «Амур» командатай үнгэргэхэ юм.

В. ТУЛАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: наадანай нэгэ үе.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: республикымнай аймагуудай таряашадай элидхэлнүүд. «Хоолос» гэһэн нүүдэл редакциин Хоринн аймагһаа эльгээһэн «Шанарынь бирагүйл даа!» гэжэ корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Арадай хиналта» гэһэн гаршаг доро А. Деминой «Хуряалгын хойноһоо—хёрхо нюдэн» гэһэн корреспонденци. «Түхэриг бүхэн ажалай байха ёһотой» гэһэн экономическа шэнжэлэл. АПН-эй материал.

Гурбадахи хуудаһанда: «ООН-ой Генеральна ассамблейн XXI сессиие угтуулан» гэһэн И. Лапицкиин статья (ТАСС). Хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Газетэдэ хайшан гээд бэшэхэб?» гэһэн Н. Ждановай корреспонденци. «Юрын мэргэжэлтэд» гэһэн гаршаг доро Н. Николаевай корреспонденци. Нютаг нютагай һонин.

НЭГЭДЭЛТЭИ БАИХА ШУХАЛА

Великобританиин Компартиин гүйсэдкомой мэдүүлгэ

ЛОНДОН. (ТАСС). Хитадтахи ушарнууд тухай Великобританиин Компартиин гүйсэдхэхэ комитет мэдүүлгэ баталан абаа.

Мүнөө Хитадта болоhо байһан ушарнууд бүхы түрүү хүнүүдэй, бүхы коммунистнуудай, Хитадай бүхы бодото ханинарай һанаа ехээр зобоно гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Вьетнам арадта эсэргүүгээр США-гай правительствын улам бүри ехээр хэжэ байһан ээрхэг түримхэй ябуулгые зогсоохын тулада эгээн ехэ нэгэдэлтэй байхаар, илангаяа уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй тон ехэ нэгэдэлтэй байхаар үедэ Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэри Советскэ Союзда, мүн бүхы социалис оронуудта эсэргүү кампаниие элитээр дэлгэрүүлжэ байна.

Америкын сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд Вьетнамдахи зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ тооё хоёр дахин олошоруулан, 600.000 хүн болгохо гэжэ һанаашалжа байһан тухайгаа соносхоо. Энэ үедэ Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэд ээрхэг түримхэй этэгээд бологшо Холбоото Штадуудта эсэргүү бэшэ, харин США-гай добтолгодо эсэргүүсэлгэдэнь эрэлхэг зоригто вьетнам арадта ракетэнүүд, самолёдууд, буунууд болон бусад түхэл янзын дайшалхы техникээр туһалжа байһан Советскэ Союзда эсэргүүтээр гурбан үдэрэй ехэ демонстрацинуудые Пекиндэ үнгэргэхые уряалһан байха юм.

Хитадай Коммунис партиин Центральна Комитедэй XI пленум — 1962 оной сентябрь һарада болоһон X пленумһээ һүүлээрхи нэгэдэхи пленум 1966 оной августын 12-то үнгэрэгдэжэ, мэдүүлгэ баталан абаһан байна. Советскэ Союзда болон тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдтэ халдан оролгодо энэ мэдүүлгын уласхоорондын бүлэгэй гол хубинь зорюулагданхай.

Энэ хадаа бүхы уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ шэнэ аюул тохёолдуулна, вьетнам арадай зорилгонуудаа бэелүүлгэдэ бэрхэшээл ушаруулна, империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай түлөө хэгдэдэг тэмсэлдэ хоро хүргэнэ.

Имагтал империалистнуудай һанаанда таараладаг иимэ ябадалые нэгэшье коммунист дэмжэжэ шадахагүй.

Вьетнам арадта туһаламжа үзүүлхэ талаар хамтаараа ябуулга хэхэ бүхы уряануудта Хитадай партиин хүтэлбэри ямаршье анхарал хандуулангүй гараа.

Хитадай Компартиин хүтэлбэрилэгшэд хадаа мүнөөнэйнгөө политикаар социалис оронуудта, бусад Коммунис партинуудта, бусад түрүү болон демократическа хүсэнүүдтэ Хитадые эсэргүүгээр табина.

Хүн түрэлтэнэй бүхы түрүү хүсэнүүдэй, хамагай түрүүндэ социалис оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эгээн лэ нягта нэгэдэлтэй байха гээшэ Хитадта өөртэнь угаа шухала болоно. Гэбэшье Хитадай коммунис хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөөнэй хараа шугам энэ нэгэдэлые һуларуулна.

«Ганса нэгэн хүнүүдые угаа ехээр магтан дээшэлүүлгэдэ» эсэргүүсэн тэмсэхэ шухала гэжэ Хитадай Коммунис партиин VIII съезд дээрэ 1956 оной сентябриин 16-да элидхэл хэхэдээ, партиин ЦК-гай генеральна секретарь Дэн Сяо-пин онсолон тэмдэглээ һэн.

Гэбэшье бодото байдал дээрэ Хитадай коммунис хүтэлбэрилэгшэд энэ уряае хэрэгсээнэгүй. Мао Цзэ-дун угаа сэсэн мэргэн хүн гэжэ тоологдодог. Тэрэнэй хэлэһэн үгэ бүхэн нангин үгэ гэжэ тоологдодог, үзэл бодолынь Хитадай бүхы амжалтануудай эшэ үндэһэн гэжэ угаа ехээр һайшаагдадаг. Энэ хадаа коммунизмтай бишыханшье холбоогүй, харин Хитадай Коммунис партиин нэрэ гутаадаг.

«Пролетарска соёлой хубисхал» гэдэгэй гол удхань ямар бэ гэхэдэ, Мао Цзэ-дун шүтөөн болгогдодог, али бүхы үүсхэлтэ ухаан бодол дарагдадаг, Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэриин мүнөөнэй догматическа, фанатична болон антисоветскэ политикые али болохоор буруушаалгые усадхаха һэдэлгэ хэгдэдэг.

Хитадай коммунис хүтэлбэрилэгшэдэй мүнөөнэй хараа шэглэл бэелүүлгэдэ илангаяа парти доторнь буруушаалга хэдэг хүнүүдтэ «ангиин тэмсэл шангадхаха» гэһэн уряатайгаар добтолго хэгдэдэг байна.

Баруунай соёл культурын агууехэ туйлалтануудые муушалан буруушаалга ёһотойл коммунис хараа бодолтой таараладаггүй. Ямаршье үе сагай уран һайханай болон зохёохы туйлалтануудай элитэ ехэ удха шанартай байһые Маркс, Энгельс, Ленин ходоо онсолон тэмдэглэдэг байһан юм.

«Пролетарска соёлой хубисхал» гэдэг болон улаан һахюулшадай ябуулганууд коммунис хүдэлөөндэ угаа харша, коммунизмын хэрэгтэ хаа хаанагүй хоро хүргэнэ.

Центральна Комитедэй пленумүүдэй хоорондохи забһарлалгын ехээр гаргагдаһан ушар Хитадай партиин 1956 оной һүүлшын VIII съездын баталан абаһан Уставыень огто сахяагүй ябадал болоно. Устав соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Партиин Центральна Комитедэй пленум жэлдээ хоёрһоо үсөөн бэшээр ЦК-гай Политбюрогоор зарлагдадаг».

Хүн түрэлтэнэй табанай нэгэ хуби болодог агууехэ хитад арад, феодализм болон империализмын дарлалтаһаа сүлөөрөөд, ороноо социализмын замаар хүгжөөжэ ороһон арад, эсэсэй эсэстэ мүнөөнэйнгөө бэрхэтэй хэсүү байдалһаа гаража шадаха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Национальна сүлөөрэлгын, демократиин, эб найрамдалай болон социализмын түлөө тэмсэхын тулада социалис оронуудай, бүхы демократическа болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, хамагай түрүүндэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эгээн лэ нягта һайн нэгэдэлтэй, талархалтай байхань шухала гэжэ үнэншэн этигэдэг байһанаа бидэнэр лаблан баталнабди. Энэ зорилгые туйлахын тулада бидэнэр саашадаашье оролдолго гаргахабди.

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

Кув де Мюрвилиин мэдүүлгэ

ПАРИЖ. (ТАСС). Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министр Кув де Мюрвилиин үгые Национальна суглаанай гадаадын хэрэгүүдэй талаар комисси үсэгэлдэр шагнаа. Тусхайлбал, социалис оронууд тушаа Франциин баримталдаг хараа бодол тухай министр тогтожо хэлээ. Зүүн Европын оронуудтай Франциин тогтоожо байһан хоёр талын барисаан зарим бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, экономическа болон соёл культурын талаар холбоо барисаа улам үргэдхэлгэдэ хүргэхэ ёһотой гээд тэрэ тэмдэглээ.

Зүүн-Урда Азидахи байдалда тогтоходоо, энэ асуудалаар Франци урдынгаа хараа бодолые, Вьетнам тушаа 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые хүндэлхэ хараа бодолые баримтална гэжэ Кув де Мюрвиль һануулаа.

Сайгондо юумын сэн хүндэрнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сайгондо юумын сэн үзэгдөөгүй ехээр хүндэрнэ гээд «Нью-Йорк Таймс» газетэ мэдээсэнэ. Ажамидаран һуухын тулада шухала болодог юумэнүүдэй сэн имагтал һүүлшын неделиин турша соо 16 процентээр нэмээ. Загаһанай сэн 29 процентээр, овощой — 13-һаа 50 процент хүрэтэр нэмэһэн байна. Мүнөө Сайгондо үргэн хэрэглэлэй эд бараанай рознично сэн нёдондоной эхинэйхидэ орходоо хоёр хахад шахуу дахин нэмэнхэй гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Д. Раск пресс-конференци хэбэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Вашингтондо үсэгэлдэр пресс-конференциин болоходо, гүрэнэй секретарь Дин Раск иигэжэ мэдүүлээ. НАТО-гай ядерна хүсэнүүдэй яажа эмхидхэгдэхэ тухай асуудалые США өөрынгөө союзнигуудтай зүбшэн хэлсэжэ байнхай. Ядерна зэбсэг дэлгэрүүлхэ гү, али ФРГ-е иимэ зэбсэгтэй болгохо тухай асуудал энэ зүбшэлгын үедэ табигдаагүй гэһэн хэбэртэйгээр тэрэ баталан хэлээ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ сессидэ Нью-Йорк ерэхэ гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй уулзалгын үедэ ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор баталха талаар хэлсээн урагшатай байха гэжэ найдажа байһан тухайгаа Раск хэдэн удаа дабтажа хэлэһэн байна. Энээнтэй дашарамдуулагдан, Раскда иимэ асуудал табигдаа: Бонндо ядерна шабха США татуулхагүй гэжэ ФРГ-гэй канцлер Эрхардын Вашингтон ерэхэдэ США-гай правительство мэдүүлхэ хүсэлэнтэй гү?

Эли тодо харюу үгэхэһөө гүрэнэй секретарь зайсаһан байна.

Замбуулинай дайдые сэрэгэй зорилгоор ашаглалгые хорихо тухай хэлсээн ООН-ой Генеральна Ассамблейн болохоёо байгаа сесси дээрэ баталагдаха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа США-гай гадаадын политическэ зургаанай хүтэлбэрилэгшэ элирхэйлэн мэдүүлээ. Задардаг материалнуудые гаргалгые хороохо, ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэгүй талаар амжалта туйлагдаха гэжэ найдаба.

Расистнуудай оролдолго урагшагүйдөө

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Негрнүүдэй залуу ударидагша, гражданска эрхын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ Джулиан Бонд Джорджия штадай Хуули гаргалгын суглаанда дахяад һунгагдаа.

Энээнэй урда тээ Хуули гаргалгын суглаанда Бонд хоёр дахин һунгагдаһан юм. Алишье ушартань нютагай политиканууд хадаа Вьетнамдахи дайнда эсэргүү үгэ хэлэһэнэйнь түлөө тэрэнэй мандадые хаһадаг байгаа.

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Аймаг соогоо колхоз эмхидхэгшэдэй нэгэн, үнинэй коммунист, персональна пенсионер

ЦЫДЫПОВ
Эрдыни Цыдыповичэй

үни удаан үбшэлжэ наһа барһандань, тэрэнэй бүлэ, түрэлдүтынхидтэнь КПСС-эй Бэшүүрэй райком, аймгүйсэдком болон үйлэдбэриин управлени гүнзэгы шаналалаа мэдүүлнэ.

ДОЛОРЕС ИБАРРУРИ:

ИСПАНИДА ДЕМОКРАТИ ИЛАХАА

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Франкис шанга засаг түрые испан арад унагааха гэжэ этигэжэ байһанаа Испаниин Коммунис партиин түрүүлэгшэ Долорес Ибаррури элирхэйлэн мэдүүлээ.

МТИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Венгриин ниислэлэй Чепельскэ металлургическа комбинадай ажалшадай ехэ митингын сентябриин 16-най үдэшэ болоходо, Д. Ибаррури үгэ хэлэһэн байгаа. КПИ-гэй делегациие толгойлжо тэрэ эндэ ерэһэн байха юм. Испаниин демократическа хүсэнүүдэй тэмсэл тухай хэлэхэдээ, тусхайлбал, тэрэ иигэжэ мэдүүлээ:

Манай арадай түүхэдэ һүүлшын жэлнүүдтэ эрьелтэ болоо. Франкис шанга засаг түрэдэ эсэргүү тэмсэл ороной ехэ хуби дээрэ дэлгэржэ, общестьын бүри олон ажал мэргажэлэй хүнүүд тэрээндэ хабаададаг боложо байна. Заводуудта, институдууд болон университедүүдтэ эрхэ сүлөө болон демократиие хангаха эрилтэ манай ороной бүхы районуудта угаа ехэ шангаар хэгдэнэ, үнэн зүб хэрэгэй илаха байһанда этигэл найдабари коммунистнууд болон католигуудые, социалистнууд болон националистнуудые, студентнүүд болон багшанарые, шажан эрхилэгшэд болон бурхангүйшүүлые бултыень нэгэдүүлнэ. Энэ нягта жагсаалые шанга засаг түрэ даража шаданагүй. Олониитын тэмсэлэй дэлгэрэлгэдэ шанга засаг түрэ һаад ушаруулжа шадахаяа болёо.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-01870. Зак. № 340.